

**НА ПОШАНУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ТА З НАГОДИ 65-РІЧЧЯ
ДЕКАНА ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНИХ МОВ,
ПРОФЕСОРА, ЗАСЛУЖЕНОГО ПРАЦІВНИКА
ОСВІТИ УКРАЇНИ**

ОЛЕКСАНДРА МИКОЛАЙОВИЧА БІЛОУСА

1. Білоус Олександр Миколайович народився 14 липня 1955 року в сім'ї сільських вчителів у м. Мала Виска Кіровоградської області.

Батько - Білоус Микола Антонович (19.08.1923 - 06.11.2009) - фронтовик з перших днів війни, отримав два поранення і контузію, нагороджений за мужність і відвагу багатьма орденами й медалями. Першу бойову медаль «За оборону Києва» отримав влітку 1941 року. М. А. Білоус закінчив після другої світової війни дворічні курси учительського факультету Черкаського педагогічного інституту та географічний факультет Київського педагогічного інституту ім. М. Горького. Педагогічну діяльність розпочав директором восьмирічної школи у селі Онок Виноградівського району Закарпатської області, а потім до виходу на заслужений відпочинок працював учителем географії, креслення та малювання у Петрівцівській середній школі Миргородського району Полтавської області, де займав посади учителя-методиста, заступника директора з навчальної роботи та директора вечірнього відділення.

Мати - Білоус (дівоче Нужна)

Надія Омелянівна (10.02.1928),

дитина війни, закінчила після війни з відзнакою філологічний факультет (українська мова і література) Черкаського педагогічного інституту. Розпочала свою педагогічну діяльність учителем української мови і літератури села Онок Закарпатської області, а потім учителем, заступником директора з навчальної роботи, учителем-методистом Петрівцівської середньої школи Миргородського району Полтавської області. Нині мешкає в селі Петрівці.

Сестра - Спотар (дівоче Білоус) Ольга Миколаївна (12.08.1952), закінчила в 1974 році Київський інститут іноземних мов, за фахом учитель іспанської та німецької мов. З 1974 до 1976 року працювала в Республіці Куба перекладачем на будівництві радянськими спеціалістами хімічного комбінату у місті Нуєвітас, а потім учителем німецької мови у м. Горлівка Донецької області. Заочно закінчила філологічний факультет (українська мова і література) Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. О.Пушкіна. Працювала у гімназії «Інтелект» м. Горлівки вчителем, вчителем-спеціалістом вищої категорії (з 2007 р.), вчителем-методистом української мови і літератури (з 2010 р.). Відмінник освіти України з 2007 року. Після окупації проросійськими бойовиками міста Горлівки звільнилася з роботи за власним бажанням та переїхала до рідного села Петрівці Полтавської області, де проживає з матюю й нині.

2. Білоус Олександр Миколайович закінчив у 1972 році Петрівцівську середню школу, а в 1973 професійну автошколу у місті Миргород Полтавської області. Після закінчення автошколи працював автослюсарем у колгоспі «Україна» рідного села Петрівці. У 1973 році вступив на факультет німецької мови Київського інституту іноземних мов. Після двох років навчання як один із кращих студентів факультету був направлений у 1975 році на продовження навчання на факультеті германістики Берлінського Гумбольдт-університету.

У 1979 році закінчив Берлінський Гумбольдт-університет за спеціальністю «Романо-германська філологія». Після відмінного захисту дипломної роботи на тему «Дослідження вживання прикметникових та прислівникових синтаксичних конструкцій з точки зору семантико-логічної теорії валентності (на матеріалі німецької та української мов)», науковим керівником якої був всесвітньо відомий учений Берлінського університету - професор Вільгельм Бондціо (Wilhelm Bondzio), О.М. Білоус отримав кваліфікацію - Філолог. Викладач німецької, англійської мов та німецької літератури.

Цього ж 1979 року О.М. Білоус був направлений Міністерством освіти Української РСР разом зі своєю дружиною Ольгою Іванівною Білоус (дівоче Баканова), випускницею теж Берлінського Гумбольдт-університету, до Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. О.С. Пушкіна (наразі Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка), де успішно працюють і сьогодні.

Родина Білоусів виростила двох синів - **Андрія (1977 р.н.)** й **Антоня (1986 р.н.)**, які, закінчивши факультет іноземних мов Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, зайняли своє гідне місце в житті.

З травня 1981 до листопада 1982 р. Олександр Миколайович проходив строкову службу у військах спеціального призначення Радянської Армії. Сьогодні є капітаном запасу ВДВ.

3. Білоус О.М. - кандидат філологічних наук з 25.01.1989 року. У вересні 1988 р. під керівництвом доктора філологічних наук, професора М. О. Рудякова в спеціалізованій ученій раді К.068.24.08 Одеського державного університету ім. І.І.Мечникова успішно захистив кандидатську дисертацію «Проблема семантичної еквівалентності мовних одиниць в художньому перекладі (на матеріалі перекладів творів М.О.Шолохова німецькою мовою)» (спеціальність **10.02.20 - порівняльно-історичне, типологічне, зіставне мовознавство і теорія перекладу**). Диплом кандидата наук ФЛ№ 012219.

Учене звання **доцента** кафедри теорії та практики перекладу германських мов присвоєно 21 грудня 2000 року (Атестат ДЦ № 001462).

Учене звання **професора** кафедри перекладу та загального мовознавства присвоєно 31 травня 2013 року (Атестат ІЗПР № 008720).

Указом Президента України № 655/2013 від 30 листопада 2013 року «Про відзначення державними нагородами України з нагоди річниці підтвердження всеукраїнським референдумом Акта проголошення незалежності України 1 грудня 1991 року». присвоєно звання **ЗАСЛУЖЕНИЙ ПРАЦІВНИК ОСВІТИ УКРАЇНИ**.

4. Стаж педагогічної роботи у вищих навчальних закладах III-IV рівня акредитації - 42 роки, у т.ч. у ЦДПУ- 42 роки.

Основні етапи педагогічної діяльності у ЦДПУ:

20.08.1979 - 08.05.1981 - викладач кафедри іноземних мов;

07.05.1981 - 22.11.1982 - служба в лавах Радянської Армії (військовий квиток серії НУ № 9061422);

02.01.1983- 01.09.1983 - викладач кафедри іноземних мов;

01.09.1983- 01.09.1985 - стажист - дослідник;

01.09.1985 - 01.10.1987 - викладач кафедри німецької мови;

01.10.1987 - 28.11.1988 - викладач кафедри германських мов (у зв'язку з реорганізацією кафедри);

28.11.1988 - 25.10.1995 - старший викладач кафедри германських мов;

25.10.1995 - 01.12.1997 - доцент кафедри германських мов;

01.12.1997 - 01.05.1998 - виконувач обов'язків декана факультету іноземних мов;

01.05.1998 – по т.ч. – декан факультету іноземних мов, професор кафедри перекладу, прикладної та загальної лінгвістики.

5. Основні навчальні курси:

-Теорія і практики перекладу; порівняльна лексикологія; усний двосторонній переклад; письмовий двосторонній переклад; переклад документації; письмовий науково-технічний переклад; мистецтво перекладу та інтерпретація тексту; керівництво підготовкою бакалаврських, магістерських та дисертаційних робіт.

Систематично оновлює зміст лекційних курсів, плани семінарських та практичних занять з навчальних дисциплін. 2012 року став ініціатором та співавтором доопрацювання, удосконалення та друку навчально-методичних комплексів з усіх фахових дисциплін спеціальностей «Філологія (переклад)» та «Філологія (прикладна лінгвістика)» освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр». Особисто розробив та опублікував курси лекцій та практичних занять з фахових дисциплін «Теорія і технологія перекладу», «Науково-

технічний переклад», «Порівняльна лексикологія: курс лекцій, практичних завдань, самостійної роботи та модульних контрольних робіт» (німецькою та українською мовами) та «Практика перекладу (практикум з курсу лекцій «Теорія перекладу» у співавторстві)».

За останні 10 років опублікував 9 навчальних посібників, з них 4 з грифом МОН України для студентів та учнів у співавторстві:

„Практична граматики німецької мови” /1-ше видання 2002 р. (лист МОН України № 14/18.2-1997 від 30.10.2002); „Практична граматики німецької мови (2-ге видання 2004 р., виправлене та доповнене) (лист МОН України № 14/18.2-1997 від 30.10.2002); „Лінгвокраїнознавство німецькомовних країн” (лист МОН України №1.4/18-Г-1659 від 10.10.07 р); Граматики німецької мови: теоретичний матеріал, комунікативні вправи і завдання для студентів: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. (німецькою та українською мовами). – 3-тє вид., виправл. та доповн 2013 р. (лист МОНмолодьспорту України, №1/11-9487 від 13.10.11 р.); Граматики німецької мови: теоретичний матеріал, комунікативні вправи і завдання для студентів: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. (німецькою та українською мовами). – 4-тє вид., стереотипне (2018 р.) (лист МОНмолодьспорту України, лист №1/11-9487 від 13.10.11 р.); „Фразеологія: знакові величини” (лист МОН України №1.4/18-Г-227 від 28.01.08); „Національні варіанти німецької мови” (у лінгвогеографічному, соціолінгвістичному, лінгвістичному та лінгвокультурному аспектах): Навчальний посібник, 2019; *Praktisches Deutsch 3, 2020; Praktisches Deutsch 4, 2020.*

Здійснює керівництво курсовими, кваліфікаційними та дисертаційними роботами. До науково-дослідної роботи залучає студентів факультету іноземних мов, які беруть участь у роботі проблемної групи «Аспектний переклад: перекладацькі труднощі» та щорічно виконують курсові й кваліфікаційні (бакалаврські та магістерські) роботи.

6. Під керівництвом проф. Білоуса О.М. захищено 3 кандидатські дисертації:

- **Мищенко А.Л.** на тему «Адаптація англіцизмів до системи сучасної німецької мови (на матеріалі англіцизмів комп'ютерної галузі й технологій)» зі спеціальності **10.02.04** - германські мови (захист відбувся 11.06.2009 р. у спеціалізованій ученій раді К 11.051.04 Донецького національного університету; диплом ДК№ 058337);

- **Стасюк Б.В.** на тему «Часткові еквіваленти у відтворенні англословних художніх текстів в українському перекладі (на матеріалі романів Дж. Р. Р. Толкіна “The Lord of the Rings” і У.К. Ле Гуїн “A Wizard of Earthea”)» зі спеціальності **10.02.16** - перекладознавство (захист відбувся 25.03.2011р. у спеціалізованій ученій раді Д 26.001.11 Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка; диплом ДК № 002995);

- **Бідна Т. О.** на тему «Реалізація концептів жінка та чоловік в оригіналі та перекладах художнього тексту (на матеріалі перекладів романів М. Мітчел “Gone with the Wind” і Дж.

Голсуорсі “The Forsyte Saga”)» зі спеціальності **10.02.16** - перекладознавство (захист відбувся 19.09.2012 р. у спеціалізованій вченій раді К 41.053.05 Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»; диплом ДК№ 011220).

7. Брав участь і став переможцем у міжнародних грантах:

- **2005 р.** став переможцем Гранту TEMPUS № IMG-UKR2008 - 2004 від Європейської Комісії з питань освіти в Брюсселі /TEMPUS Individual Mobility Grant. Мета гранту: «Професійний розвиток викладачів: міжнародні стандарти, забезпечення якості викладання іноземних мов». З **14-го вересня по 03 жовтня 2005** відвідав за кошти гранту Оксфордський університет (Велика Британія); Національний університету міста Корк (Ірландія); університет імені Карла і Франца міста Грац (Австрія) та Інститут усного та писемного перекладу Віденського університету (Австрія).

- Під час зустрічі із завідувачем кафедри педагогіки, др. проф., Джоном Ферлонгом та др. проф. кафедри педагогіки Коліном Броком (університет Оксфорд), професорами кафедри безперервної освіти, др. проф. Мартіном О'Фатах, др. проф. Стівом О'Брайєн, др. проф. Розарі Гріффін (Національний університет Корк), деканом гуманітарного факультету др. проф. Антоном Швоб та др. проф. Паулем Портман (Карл-Франценс-університет Грац), в.о. декана, др. проф. Мері Снелл-Горнбі (Інститут усного та писемного

перекладу Віденського університету) відбувся обмін досвідом щодо міжнародних стандартів, якості знань підготовки викладачів іноземних мов та перекладачів.

- **2005 р.** отримав Грант від «Кооперації Австрія»/Відень та пройшов з **01.11.2005 по 30.11.2005 р.** стажування в Інституті теоретичного та прикладного перекладознавства університету Карла і Франца у місті Грац/Австрія.

- **2008 р.** здобув Грант Фонду Österreich-Kooperation на участь з **3-го по 16-те квітня 2008 року** у роботі австрійсько-українського наукового семінару в університетах міст Відень та Грац/Австрія - «Болонський процес: нові вимоги до програм викладання перекладознавчих дисциплін». Учасники семінару: директор Інституту теоретичного та прикладного перекладознавства університету імені Карла Франценса/Грац, др. проф. Еріх Прунч, др. Гюнтер Ляйкауф, викладачі Гаральд Фляйшман та Гудрун Гетц; директор Інституту усного та письмового перекладу Віденського університету, др. проф. Герхард Будін, завідувач кафедри перекладознавства, др. проф. Мері Снелл-Горнбі; завідувач кафедри перекладу з німецької мови КНУ ім. Т.Шевченка, д.філол.н., проф. Т.Р.Кияк, завідувач кафедри перекладу з англійської мови ХНУ ім. В.Н.Каразіна, д.пед.н., проф. Л.М.Черноватий, декан факультету іноземних мов, доцент кафедри перекладу і загального мовознавства КДПУ ім. В.Винниченка О.М.Білоус.

- **2009 р.** отримав Грант Фонду Карнегі в Нью Йорку/США для участі у «Програмі підтримки адміністрування університетів» /IREX University Administration Support Program Grant financed by Carnegie Corporation of New York та за кошти гранту пройшов стажування з **28.09.09 по 20.11.09 р.** у **Монтклерському державному університеті** /Montclair State University штату Нью-Джерсі/США (сертифікат б/н від 18.11.09).

- **2010 р.** став переможцем на отримання Гранту Фонду Карнегі в Нью Йорку, США (**Пілотний проект**) для участі у «Програмі підтримки адміністрування університетів» / IREX University Administration Support Program, 2010-2011 - Pilot Project Grant financed by Carnegie Corporation of New York. Номер гранту: FY10-UASP-Bilous-01. Термін виконання: 1 вересня 2010 - 30 серпня 2011 р. Сума гранту US \$12,752. Метою цього проекту стало: Втілення модернізованого управління набором студентів на перший курс навчання з досвіду Монтклерського державного університету США в Кіровоградському державному педагогічному університеті ім. В.Винниченка /The purpose of this Grant agreement is to Implement Modernized Recruitment Management in Kirovohrad State Pedagogical University. На технічне оснащення факультету іноземних мов та університету із коштів гранту було освоєно 60 000 тисяч гривень.

- **2011 р.** підвищував кваліфікацію за програмою «Аспектні види перекладу: усний, юридичний, науково-технічний та сучасні методики викладання перекладознавчих дисциплін» з **03.10.2011 по 31.10.2011 року** (завірене свідоцтво б/н від 28.10.11) у Інституті іноземних мов і перекладу міста Мюнхен/Німеччина (Sprachen-und Dolmetscher-Institut München). Грант для проходження підвищення кваліфікації був наданий на конкурсній основі відділом академічних обмінів Баварської Державної Канцелярії (Bayerische Staatskanzlei).

- **2014 р.** отримав місячну МАЙДАН-стипендію від Австрійського академічного обміну (OeaD-GmbH) та Центру з міжнародної кооперації та мобільності Австрії (ICM), яка фінансувалася Федеральним міністерством з питань науки, досліджень та економіки Республіки Австрія (BMWFW), та пройшов з **01.11.2014 по 30.11.2014** стажування у Центрі перекладознавства (Zentrum für Translationswissenschaft) Віденського університету - сертифікат від 28.11.2014).

-**2019 р.** здобув **Нагороду імені Івана Виговського** від Центру досліджень Східної Європи при Варшавському університеті під патронатом президента Польщі Анджея Дуди та пройшов згідно неї двомісячне стажування (**жовтень-листопад 2019 року**) в Інституті германської філології Вроцлавського університету (Польща).

8. 2012 р. підвищував кваліфікацію (стаціонарно-дистанційно) з навчальним часом 210 годин в Університеті менеджменту освіти НАПН України за категорією «Директори інститутів/Декани факультетів ВНЗІІІ-ІVрівнів акредитації» з 23.01.2012 по 22.06.2012р. Виконав випускну роботу та практикум з оцінкою «Відмінно» (Свідоцтво про підвищення кваліфікації І2СПК 909080 від 22.06.12 р., реєстраційний № 287).

9. 2005 року заснував на факультеті іноземних мов науково-дослідну студію для магістрів, аспірантів та пошукувачів «Семантичні проблеми перекладу творів словесного мистецтва» та став з **2008 року** ініціатором та співголовою оргкомітету щодо проведення щорічної Міжнародної науково-практичної конференції «Мови і світ: дослідження та викладання», а також відповідальним членом редакційної колегії за випуски **2008 - 2021 рр.** фахової збірки «Наукові записки: Серія (філологічні науки)» (КДПУ) ЦДПУ ім. В.Винниченка.

10.3 2005 до 2007 рр. був співвиконавцем науково-дослідної держбюджетної теми: „Європейські мовні картини світу в аспектах етнолінгвістики та лінгвокультурології” (номер державної реєстрації: 0105U001846, Наказ МОН України № 960 від 22.12.2004р.).

11.3 2012 по 2020 рр. підготував докторантку А.Л.Міценко і аспірантку Л.О.Беспальченко та 16 студентів спеціальності «Філологія (переклад), Філологія (прикладна лінгвістика) та «Мова та література (німецька)» до участі в міжнародних стипендіальних грантах, які щорічно надає Фонд імені Ганнса Зайделя (Мюнхен, Німеччина). Докторантка, аспірантка та студенти стали переможцями та отримали гранти на семестрове та тримісячне навчання та наукове дослідження в університетах Німеччини міст Заарбрюкен, Кельн, Майнц, Регенсбург, Мюнхен, Ерланген.

12.3 1998 року по теперішній час О.М.Білоус є Головою журі щорічних учнівських обласних олімпіад III етапу з німецької мови та МАН. З 2003 року неодноразово призначався МОН України членом журі IV етапу Всеукраїнської олімпіади з іноземних мов (німецька) та за наказом МОНУ № 218/21 від 06.03.09 експертом-консультантом від МОН України на Всеукраїнську учнівську олімпіаду з німецької мови в Донецьку та Києві.

Неодноразово був експертом від МОН України з питань ліцензування та акредитації підготовки бакалаврів та магістрів за напрямками «Філологія (переклад)» та «Філологія (прикладна лінгвістика)».

Здійснював держаний контроль за проведенням незалежного оцінювання в пунктах тестування: Гімназія № 9 Кіровоградської міської ради Кіровоградської області; Комунальний заклад «Навчально-виховне об'єднання «Загальноосвітній навчальний заклад I-III ступенів № 20; Гімназія № 9 Кіровоградської міської ради Кіровоградської області; Комунальний заклад «Навчально-виховне об'єднання «Загальноосвітній навчальний заклад I-III ступенів № 17; Навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа I-III ступенів № 25, природничо-математичний ліцей»; Помічнянська загальноосвітня школа I-III ступенів № 3 Добровеличківського району Кіровоградської області згідно з Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.03.2012 р. № 334 «Про заходи державного контролю за проведенням зовнішнього незалежного оцінювання в 2012 році» та відповідно до наказу Державної інспекції навчальних закладів України від 09.04.2012 р. № 15-а «Про здійснення державного контролю за дотриманням вимог щодо організації та проведення зовнішнього оцінювання в 2012 році» (посвідчення № 40/7-285-289).

13.3 2005 року по теперішній час - координатор Асоціації українських германістів регіонального осередку, з **2013 року** - член Всеукраїнської спілки викладачів перекладу та координатор регіонального осередку.

14.3 жовтня 2015 року - віце-президент Асоціації українських германістів.

За популяризацію німецької мови в Україні, плідний внесок у розвиток української германістики, налагодження тісної співпраці з германістами Німеччини, Австрії та Швейцарії Асоціація українських германістів нагородила О.М.Білоуса **Грамотою** (16 березня 2009 року) та **Почесними грамотами** (14 липня 2015 року та 14 липня 2020).

15.2001, 2002, 2006, 2008, 2010, 2014, 2015, 2018, 2019 рр. О.М.Білоус був визнаним **кращим науковцем** (Кіровоградського) Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка у галузі іноземної філології та міжнародних зв'язків.

16. У 2000 році нагороджений Почесним знаком „Відмінник освіти України” (Наказ МОН України № 496-к від 11.09.2000р.; № 47110).

17. У 2008 році був нагороджений Почесним знаком Кіровоградського міськвиконкому «За заслуги» 2-го ступеня у сріблі.

18. У 2013 році отримав високе звання «Заслужений працівник освіти України» (Указ Президента України № 655/2013 від 30 листопада 2013 року «Про відзначення державними нагородами України з нагоди річниці підтвердження всеукраїнським референдумом Акта проголошення незалежності України 1 грудня 1991 року».)

19. У 2018 році нагороджений Почесним знаком міської ради та виконавчого комітету міста Кропивницького “За заслуги» I ступеня у золоті.

20. Основні навчально-методичні та наукові публікації

Має понад 170 публікації, з них три статті проіндексовані у SCOPUS, одна у Web of Science та десять у Copernicus.

21. Дані апробації професійної діяльності

2008 року О.М.Білоус долучився до проекту «Слов'янські запозичення в баварському ареалі та в назвах баварських населених пунктів» з університетами федеральної землі Баварія/Німеччина міста Ульм (в особі керівника проекту, доктора, професора Ріхарда Бруннера), міста Тюбінген (в особі професора, доктора Петера Гіля) та міста Регенсбург (в особі доктора, професора Карла-Ріхарда Герба). В рамках проекту запланована підготовка та видання німецько-українських словників під керівництвом др. проф. Ентоні Роулі (Мюнхен), керівником комісії Академії наук Баварії з питань наукових видань.

У 2009, 2010, 2011, 2012 рр. виступав в Гумбольдт-Центрі університету Ульм/Німеччина з науковими доповідями. 22-го вересня 2010 року Олександр Білоусу було присвоєне звання Почесного професора Ульмського університету/Німеччина.

За ініціативи О.М.Білоуса 2009 та 2015 рр. ректорат КДПУ ім. В.Винниченка уклав договори, які перезаключаються кожного року, з іноземними виробниками високотехнологічних комп'ютерних продуктів на отримання ліцензійних програм SDL TRADOS, PASSOLO, ACROSS, MEMO-Q, DEJA-VU, CLAT, KILGRAY для їх активного використання у навчальному процесі підготовки фахівців зі спеціальностей «Філологія (переклад)» та «Філологія (прикладна лінгвістика)». Усі перераховані ліцензійні програми активно використовуються в навчальному процесі факультету іноземних мов з підготовки спеціалістів перекладу та прикладної лінгвістики.

А) За ініціативи Білоуса О.М. підписана угода від 01.10.2015 року між факультетом іноземних мов та Інститутом перекладу та міжмовної комунікації Технічного університету міста Кельн (Німеччина). Згідно цієї Угоди професор Кельнського університету Клаус-Дірк Шміц виступав у 2016 році на пленарному засіданні конференції «Мови і світ: дослідження та викладання» та провів майстер класи з термінознавства з викладачами та студентами факультету іноземних мов.

Б) У жовтні 2016 році підписана Угода з одним із найстаріших університетів Бельгії – Левенським католицьким університетом. На запрошення декана факультету іноземних мов професор цього університету Люк ван Дорслар двічі у березні 2015 р. та у березні 2016 відвідав факультет іноземних мов, читав лекції для наших студентів, провів майстер класи для викладацького складу факультету та виступив з доповідями на пленарних засіданнях міжнародній конференції «Мови і світ: дослідження та викладання».

В) У січні 2017 року деканатом разом з ректоратом були підписані Угоди з Університетом імені Карла і Франца міста Грац /Австрія та Педагогічним університетом землі Штирія (м. Грац/Австрія).

Г) У вересні 2017 року Угода про співробітництво у галузі освіти і науки була підписана із Вроцлавським університетом (м. Вроцлав, Польща), підписанню якої посприяли професори цього університету Артур Творек та Кшиштоф Гушча, які на запрошення деканату прийняли активну участь у березні 2016 року у роботі конференції

«Мови і світ: дослідження та викладання» та які провели німецькою мовою методичні семінари зі студентами та викладачами факультету.

Г) У вересні 2017 році була продовжена Угода про співпрацю в області науки і освіти з Гумбольдт-Центром Ульмського університетом (Німеччина).

Д) У жовтні 2017 року була підписана угода із Віденським університетом, що є великою заслугою факультету, адже цій Угоді передувала, починаючи з вересня 2014 року, наполеглива підготовчо-узгоджувальна робота деканату. Завдяки цій Угоді вже в 2018 році на факультет іноземних мов передбачене семестрове перебування лектора з німецької мови. Ця програма з практики німецької мови для нашого факультету отримала фінансову підтримку Міністерства освіти Австрії та є довготривалою.

**КОЛЕКТИВ ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЩИРО ВІТАЄ
СВОГО ДЕКАНА, ПРОФЕСОРА КАФЕДРИ ПЕРЕКЛАДУ,
ПРИКЛАДНОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
ВЕЛЬМИШАНОВНОГО ОЛЕКСАНДРА МИКОЛАЙОВИЧА
БІЛОУСА З ВИЗНАЧНОЮ ДАТОЮ – 65-РІЧЧЯМ!**

Зазвичай у розпал літа в аудиторіях факультету неминуче сходить нанівець студентський гамір і розчиняється в тиші коридорів професорсько-викладацький склад. Лиш де-не-де спокійно проходить хтось із чергових по деканату або техперсоналу. А тому майже кожен день народження незмінного очільника інмов протягом останніх 23 років проходить у невластивій для цієї людини атмосфері тиші, спокою та мовчанки. Не властиво для неї й інше – бути відсутнім на роботі. Так-так, навіть у пору свого дня народження і відпустки.

Але давайте про все по порядку.

Професор Білоус уже давно зрісся зі своїм творінням – факультетом на вершечку 7-поверхового корпусу, – аж настільки, що уявити собі життєдіяльність найголовнішого осередку германістики в області без цього прізвища вже не можливо. Здається, на інмов не лишилося жодного кубічного метра простору, який би не зазнав змін на краще протягом тривалої каденції Олександра Миколайовича. І все одно, пропрацювавши з ним багато років поруч, багато хто навіть не здогадується про цікавинки й небанальності деканового життя.

Ну, от скажімо, чи багато хто на факультеті знає, що сивочолий бородань колись був модним парубком із «бітлівським» хайром і може його собі таким уявити?

Чи багато хто знає, що Заслужений працівник освіти України (2013) ще й капітан запасу високомобільних десантних військ? Чи хто відає з-поміж інмовного студентства та й навіть молодих викладачів, що на деяких кадрах масовок кіностудії DEFA у деяких художніх фільмах Німецької Демократичної Республіки можна знайти Олександра Миколайовича в найрізноманітніших іпостасях?

65-ліття – прекрасна і виважена відстань, із якої можна роздивлятися історію Білоуса, немов альбом раритетних віньєток, виготовлених різними майстрами у різний час і в різних декораціях.

Народжений у Малій Висці, вихований на берегах Хоролу, вивчений у стінах нинішнього КНЛУ та Університету Гумбольдтів у Берліні, **«професор Білоус»** – наче випробувана часом торгова марка, добре знана не тільки серед колег по Асоціації германістів України та Всеукраїнській спілці викладачів перекладу, а й за кордоном. Не дарма Олександр Миколайович ще й почесний професор Ульмського університету в Німеччині.

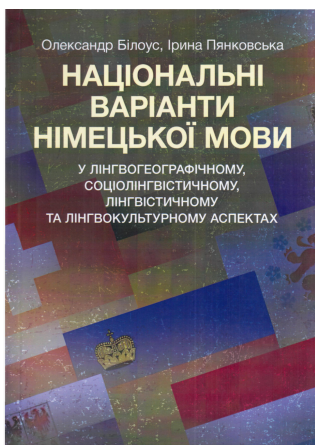
Олександр Миколайович дуже часто викликає інтуїтивну повагу та зацікавленість у нових друзів та знайомих. Численні колеги, друзі, знайомі – цьому свідчення і запорука. А ще – такі несподівані речі, як, наприклад, персональна книжкова колекція видатного австрійського дипломата Бернгарда Штільфріда, що була передана особисто Олександр Миколайовичу і стала основою **Австрійської фахової бібліотеки** і ресурсного центру при науковій бібліотеці університету ЦДПУ ім. В.Винниченка.

За часів професора Білоуса факультет, крім традиційних педагогічних спеціальностей, ще й розжився двома новими філологічними спеціалізаціями: перекладом і прикладною лінгвістикою. Ба більше, комп'ютерна лабораторія в 611 аудиторії свого часу стала найпершим спеціалізованим кабінетом для підготовки прикладних лінгвістів-перекладачів в усій Україні, а її козирний набір із ліцензованих версій професійного перекладацького програмного забезпечення (**SDL Trados, memoQ, Déjà Vu, Across, CLAT**) був унікальним в масштабах країни. Саме на нашу «лабу» взорувалися столичні виші, коли й собі переймали наш досвід з упровадження автоматизованого перекладу в навчальний процес.

Професор Білоус – невичерпний генератор нових ідей та стимулів, як факультету розвиватися далі, і нехай доводиться при цьому всім супитися, напружуватися, сушити голову над тим, як це все втілити, зате життя на інмов точно тихою водою не назвеш. Інколи його ідеї проростають довго, але нерідко їх плоди потім втішають і дозволяють сказати: так, це ми класно були придумали і повернули таку затію!

Веселий, вибуховий, цікавий, вимогливий, вигадливий, спонтанний, наполегливий... Ряд епітетів можна продовжувати нескінченно. А можна просто зайвий раз згадати, переказати вітання, набрати по телефону і привітати, розказати в коридорі анекдот чи запросити на келих улюбленого ним баварського пива. Адже **65 років** – це добряча нагода, а саме ім'я професора Білоуса – кілька шикарних розворотів в книзі історії університету, з яскравими ілюстраціями та нетривіальною версткою.

*З повагою та щирими вітаннями,
колектив факультету іноземних мов і, звичайно же, рідна кафедра*

Вельмишановний Олександрє Миколайовичу!

Щиро вітаю Вас із знаменним ювілеєм та бажаю Вам довгих років плідного життя, нових творчих успіхів, благополуччя та добра!

На жаль, не можу приїхати до Вашого вишу, то ж нехай такі поетичні слова донесуть до Вас мою пошану і вдячність:

Летять у вічність дні життя нестримно
 Й ніколи не повернуться назад.
 У радощах, турботах благочинних
 Стрічайте Ви блаженні шістдесят п'ять.
 Життя прожите Вами недаремно
 З юнацьких і до посивілих літ.
 Входили ви пристойно, сміло, чемно
 В широкий, трудний, дивовижний світ.
 Ви сам собі проторував дорогу
 І манівцем ніколи не ходив.
 Як відійшов від рідного порога,
 Честь батьківського роду не зронив.
 І хоч було на життєвій дорозі
 Немало труднощів і перешкод, -
 Вас не лякали блискавки і грози,
 Ви йшли вперед, і з Вами був народ.
 Була, є й буде з Вами Батьківщина,
 Якій віддали весь вогонь душі.
 Живе у серці Вашім Україна,
 В служінні їй не знаєте межі.
 Безкомпромісність Ваша й принциповість
 Вам принесли високе визнання.
 У серці Вашім визріла готовність
 Допити чашу чесності до дна.
 Добра і справедливості поборник –
 Така ж бо Ваша миттєва мета.
 Уклін Вам нині шлють долини й гори,
 І зичить щастя осінь золота.
 Хай дні життя у вічність швидко линуть –
 Та серце Ваше молоде завжди.
 Вас не лишає віра й на хвилину,
 Що добрий засів добрі дасть плоди.
 Роквітне наша молода держава,
 Коли у неї є такі сини.
 Підніметься до сонця величаво,
 А Вам вітання - з серця глибини!
 Будьте здорові та хай Вам щастить!

***З глибокою повагою В.І.Карабан,
 доктор філологічних наук, професор***

Асоціація українських германістів
Львівський національний університет
імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, ауд. 417
79000 Львів
Т./факс: (032) 239 46 29/ Т. (032) 239 46 80
E-mail: udgv@franko.lviv.ua
<http://franko.lviv.ua/udgv/>

Ukrainischer Deutschlehrer- und
Germanistenverband
Nationale Iwan-Franko-Universität Lwiw
Universytetskastr., 1, Raum 417
79000 Lwiw
Т./Fax: (032) 239 46 29/ Tel.(032) 239 46 80
E-mail: udgv@franko.lviv.ua
<http://franko.lviv.ua/udgv/>

Вельмишановний Олександр Миколайовичу,
дорогий наш товаришу і колего,

Асоціація українських германістів щиро вітає Вас зі знаменним ювілеєм! Ми щасливі, що можемо співпрацювати з Вами. З нагоди світлої дати у Вашому житті, а також за популяризацію німецької мови в Україні, плідний внесок у розвиток української германістики та перекладознавства, підготовку молодшої генерації українських германістів та перекладачів, налагодження плідної співпраці з германістами Німеччини, Австрії, Швейцарії та інших країн Асоціація українських германістів нагороджує декана факультету іноземних мов Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, Заслуженого працівника освіти України, кандидата філологічних наук, професора

Олександра Миколайовича Білоуса

почесною грамотою.

Президент АУ

проф. Паславська А. Й.

Львів, 14 липня 2020 року

Lieber Oleksander!

Ich möchte Dir auch auf diesem Wege noch recht herzlich zu Deinem 65. Geburtstag gratulieren! Du bist für uns Österreicher in der Ukraine eine wichtige Säule in der wissenschaftlichen und kulturellen Zusammenarbeit und dafür danken wir Dir sehr! Dass Du die Bernhard-Stillfried-Bibliothek so konsequent und öffentlichkeitswirksam leitest, freut uns ganz besonders und sei Dir gewiss, dass wir auch Dich nach bestem Wissen und Gewissen auch in Zukunft unterstützen wollen.

Ich wünsche Dir und auch uns noch viele, viele Jahre der aktiven Zusammenarbeit und zahlreiche gedeihliche Projekte. - Dir wünsche ich auch viel Gesundheit, Energie, Erfolg und auch Glück, dass wir alle auch in gewissem Maß immer benötigen!

**Herzlichst,
Dein Andreas**

MMag. Andreas Wenninger MAS

Attaché für Wissenschaft und Bildung der ÖB Kiew

OeAD-Kooperationsbüro Lviv (Lemberg) | OeAD Cooperation Office L'viv

UA-79000 LVIV | vul. Universytets'ka 1, Zi. 240 | T +38 032 261 59 76

andreas.wenninger@oead.at | oea@lnu.edu.ua | www.oead.at

OeAD (Österreichische Austauschdienst)-Gesellschaft mit beschränkter Haftung

Austrian Agency for International Cooperation in Education and Research (OeAD-

GmbH) Sitz: Wien | FN 320219 k | Handelsgericht Wien | DVR 4000157 | ATU64808925

**HERZLICHEN GLÜCKWUNSCH
PROF. DR. OLEXANDR MYKOLAYOVYCH BILOUS
ZUM 65. GEBURTSTAG**

Lieber Oleks !

Du bist nun 65, und nicht gerundet,
und wer's nicht weiß, der ist verwundert,
und glaubt es nicht am äußeren Schein,
man denkt, Du müsstest jünger sein.

Dabei hast Du Dich nie geschont,
bist schwere Arbeit längst gewohnt.

So wünsch ich Dir in dieser Stund':

Bleib' weiterhin auch so gesund,
und freue Dich des Lebens,
denn wer sich grämt, der lebt vergebens.

(Richard Brunner)

Lieber und treuer Freund Oleks,

zu Deinem 65. Geburtstag möchte ich Dir hiermit herzlich gratulieren. An ein epochales Datum werden wir gemahnt, an ein Datum, das auch eine breite Spur hinterlassen hat.

Ein Geburtstag ist immer auch ein willkommener Anlass, den zu Feiernden zu ehren und über ihn Interessanten zusammen zu tragen, was möglicherweise sonst der Öffentlichkeit für immer vorenthalten geblieben wäre. Zugleich macht es mich auch stolz, einer so bedeutenden Persönlichkeit gratulieren zu dürfen.

Oleks und ich kennen uns schon eine lange Zeit; wir treffen uns stets bei den Bayerisch-Ukrainischen Germanistenkongressen in München und in Lwiw, auch in Kirowograd und bei verschiedenen anderen Anlässen. Dabei ist mir aufgefallen, dass **Oleks** mit ausnehmender Schärfe zu denken weiß und wortmächtig zu formulieren versteht – bisweilen attisches Salz und homerischer Zorn! Seine Sätze können konventionell beginnen, und wenn man schon glaubt zu wissen, was komme, nehmen sie eine sensationelle Wendung. Mit einem Schuss hoher Intelligenz versteht er komplizierte Zusammenhänge zu verdeutlichen – durch Bilder, Beispiele, Vergleiche, Parabeln. Selbst spröde und schwierige Materien gewinnen in seiner Darstellung Leben und Anschaulichkeit. Hier tritt der engagierte und auch beliebte Professor in Erscheinung. Sein ungewöhnliches singuläres Redetalent reicht von kunstreicher Rhetorik zu barocker Volksnähe und volkstümlicher Kraft. Wenn er in seinem Wortschatz nach Wendungen wühlt, explodieren die Sätze zu Funken sprühenden Bildern, – schier ein Wörterleuchten! Er reißt seine Mitmenschen mit seiner Begeisterungsfähigkeit und seinem breiten Wissen mit. Dabei wissen wir, dass er sich nie in den Vordergrund drängt.

Mich verblüfft zudem stets der Glanz seiner Rhetorik, die Fülle seines Wortschatzes und die Genauigkeit seiner Wendungen, der Reichtum seiner Anspielungen und seiner Bilder, das flirrende Spiel von Sinn und Hintersinn, von Heiterkeit und Ernst; sein Spaß an der Freud. Bisweilen sagt er auch, was anderen nicht gefällt oder nicht passt, denn er verfügt über eine solide „Schandmaul-Kompetenz“.

Durch sein gewandtes Auftreten und die gewandte Sprache fällt es ihm nie schwer, mit anderen Menschen Kontakt aufzunehmen und mit ihnen zu diskutieren. Und letztlich bleibt er auch dann fröhlich, wenn die Stimmung eigentlich nicht danach ist.

Professor Bilous vertritt einen Humor, der ihn selbst mit einschließt. Was kann es noch Schöneres auf der Welt geben, als Menschen, die noch in der Lage sind, über sich selbst zu lachen.

Sein Name wird in Fachkreisen mit bewundernder Hochachtung genannt. Denken wir nur an sein immenses Wissen, an den glühenden Eifer bei seiner Arbeit, an seinen Scharfsinn, seine liberale, soziale und eigenständige Gesinnung und an seine zahlreichen anderen Vorzüge als Professor und Mensch. Er ist ein ausgezeichneter und zielgerichteter Organisator. Bei ihm muss alles in Ordnung sein und funktionieren. Darauf legt er großen Wert. Es ist uns als seinen Freunden nicht verborgen geblieben, wie er sich immer für andere einsetzt, wie er auch in heiklen Situationen ein sensibler Gesprächspartner ist. Ich kann mir kein menschliches Problem vorstellen, mit dem man nicht zu ihm kommen würde und auch könnte. Mit ihm kann man reden. Und nachher ist oft alles klarer.

Mit seinen Publikationen machte er sich in der Fachwelt einen Namen. Als Dekan nahm er sich seiner Studierenden sehr intensiv an und kümmerte sich vorzüglich um sie. Das macht ihn auch so beliebt. Es schätzen alle seinen Charme, seine Willensstärke, seine Freundlichkeit und Liebenswürdigkeit, seine Hilfsbereitschaft und überhaupt seine angenehme Art und die schon mehrmals erwähnte hohe Intelligenz.

Professor Bilous kann stolz auf sich und die Ergebnisse seines Wirkens sein.

Zum 65. Geburtstage beglückwünsche ich ihn aufrichtig, aus vollem Herzen und mit Freude und möchte dazu anerkennend sagen: Du hast etwas Positives, Gutes, Beglückendes, Wunderbares und Bleibendes getan und geleistet. Bleibe uns so erhalten wie Du bist. Ich wünsche Dir, dass noch eine lange und gute Zeit vor Dir liegen möge, in

Gesundheit, in Tat- und Schaffenskraft, in immer noch ein paar Überraschungen, was Du alles vermagst, in Kollegialität und Freundschaft mit vielen, die Dich mögen.

Und dann habe ich noch einen Wunsch, der so ernst nicht, aber doch auch kein Scherz ist. Du sollst nicht nur steinalt werden und gesund bleiben. Du sollst nicht noch viel reden und schreiben. Nein: Auch Ehren und Auszeichnungen sollen Dich nicht vergessen. Es sollte noch die eine oder andere zu Dir finden.

Zum 65. Geburtstag

Wir sehen es mit viel Verdruss,
Was alles man erleben muss:
Und doch ist jeder darauf scharf,
Dass er noch viel erleben darf.
Wir alle steigen ziemlich heiter
Empor auf unserer Lebensleiter:
Das Gute, das wir gern genossen,
das sind der Leiter feste Sprossen.
Das Schlechte – wir bemerken's kaum
Ist nichts als leerer Zwischenraum.

Eugen Roth (1895-1976)

Dazu die Lebens-Symphonie
Wer *allegro* in Entschlüssen,
Moderato in Genüssen,
Und *piano* das Vergnügen liebt,
Aber *forte* seine Pflichten übt,
Spielt in schönster Harmonie
Seines *Lebens Symphonie*.

Mit herzlichem Gruß und viel Gutes

Dein Richard mit Hertha, Hilmar und Astrid

Prof. Dr. Dr. h.c. mult. Richard J. Brunner M.A.

Universität Ulm, Ukrainische Freie Universität München
Vorsitzender der Bayerisch-Ukrainischen Gesellschaft
für Wissenschaftsförderung München
Ordentliches Mitglied der Ukrainischen Schewtschenko-
Gesellschaft
der Wissenschaften Lwiw/Lemberg
Ehrenmitglied des Ukrainischen Deutschlehrer- und
Germanistenverbandes
Dr.Prof. h.c. der staatlichen pädagogischen
Wolodymyr-Wynnytschenko-Universität
Kirowohrad
(heute- Kropywnyzyj)

14. Juli 2020

**Щиро вітаємо
проф. Олександра Миколайовича Білоуса
з 65-річчям!**

Дорогий Олексе,

Шістдесят п'ятий рік несеться безупинно,
А хто не знав про те, дивується наївно,
Адже твій вигляд зовсім з віком не співставиш,
В свої роки молодший вигляд маєш!
Давно живеш в життя круговороті,
Адже ти сил своїх не шкодував в роботі.
Тож в цю хвилину хочу я сказати:
Здоров'я завжди треба цінувати,
Й життя своє вдихати на повні груди,
Бо в смутку не живуть, а виживають люди.

(Ріхард Бруннер)

Дорогий і вірний мій друже Олексе,

Я хочу привітати тебе з твоїм **65-тим** Днем народження.

Ця велична дата повинна нагадати нам про той слід, який ми залишаємо після себе в житті.

День народження – це завжди чудова нагода вшанувати ювіляра, нагадати про його заслуги, а також, можливо, й ті, які не відомі були широкому загалу. У той же час, я пишаюся тим, що маю нагоду вітати таку поважну Людину.

Олекс та я знаємо одне одного уже протягом тривалого часу; ми постійно зустрічаємося на Баварсько-українських конгресах германістів у Мюнхені та Львові, зустрічались і в Кіровограді, а також на багатьох інших заходах різних міст. Саме тут я помітив, що **Олекс** виявляє виняткову здатність гострого мислення та неабияке мистецтво словесно оформлювати свої думки – часом це як аттична сіль та гомеричний сміх! Його висловлювання можуть починатися доволі звично і коли, здається, ти вже знаєш, що буде далі, вони враз набувають неочікуваного продовження.

Завдяки своїй високій освіченості він розуміється на висвітленні складних положень, використовуючи при цьому засоби образності, приклади, порівняння, параболи. Навіть незручні або складні матерії у його відтворенні починають вигравати барвами життя та стають очевидними. Саме тут і виявляється справжня сутність нашого любого професора. Палітра його незвичного та неповторного таланту мовлення сягає витонченої риторики, зберігаючи при цьому тісний зв'язок із народом, демонструючи усю повноту народної сили.

Коли він добирає вирази у своєму словниковому запасі, речення вибухають фесрверками бурхливих образів, – справжній словограй. Усі присутні завжди в захваті від його здатності вражати та широкого спектру знань. При цьому всі знають, що він ніколи не робить це напоказ

Водночас мене вражає блиск його риторики, велич його словесного багатства та точність висловлювань, повнота натяків та образів, грайливе поєднання прямого та прихованого змісту, елементів жартівливого та серйозного, його вміння жартувати і

радіти. Вряди-годи він також говорить те, що іншим не подобається, або комусь не підходить, адже володіє солідною «компетенцією лихослів'я».

Завдяки своїм майстерним виступам та витонченій мові йому завжди легко вступати в контакти з іншими людьми та вести з ними дискусії. Йому вдається навіть тоді залишатися радісним, коли настрої не відповідає цьому стану. **Професор Білоус** уособлює такий настрої і він є його сутністю. Що може бути прекраснішим у цьому світі, ніж людина, яка вміє посміятися з себе.

У фахових колах його ім'я називають з великою повагою. Чого варто згадати лише його безмежні знання, запальне натхнення до роботи, гострий розум, його ліберальні, соціальні та власні переконання та інші численні переваги як людини, так і професора. Він – відмінний та цілеспрямований організатор. У нього все має бути в порядку і працювати. Цьому він надає неабиякого значення. Нам, його друзям, також цілком очевидним є те, що він завжди з великим бажанням приходить на допомогу іншим, як він, навіть у незручних ситуаціях є чуйним співрозмовником. Я не можу уявити собі жодної людської проблеми, з якою не можна було б до нього прийти. З ним можна поговорити і потім часто все стає зрозумілішим.

Завдяки своїм публікаціям він створив своє ім'я у фаховому світі. Як декан він переймається своїми студентами і дбає про них. За це його також дуже люблять. Всі цінять його шарм, силу волі, привітність та люб'язність, його готовність прийти на допомогу та й взагалі його приємну особистість і вже неодноразово згадувану високу освіченість.

Професор Білоус може пишатися собою й результатами своєї діяльності. З нагоди 65-річчя від щирого серця та з радістю я вітаю і хочу авторитетно заявити: Ти зробив і досягнув багато чого позитивного, доброго, чудового, що може бути надбанням майбутніх поколінь та ошчасливити інших. Залишайся таким, яким ти є. Я бажаю тобі довгих та прекрасних років життя, сповнених трудової й творчої діяльності, очікую від тебе приємних несподіванок, що в тебе виходить дуже добре, за підтримки твоїх колег та друзів, які тебе люблять.

У мене є ще одне бажання, воно не зовсім серйозне, але й не жарт. Ти повинен не лише стати старезним, але й зберегти міцне здоров'я, ти повинен не лише багато говорити й писати. Ні: також повага і визнання повинні залишатися з тобою. Адже вони так тобі пасують

Нам всім так важко інколи зуміти
 Прийняти все, що доведеться пережити.
 І, як не дивно, хоче кожен з нас,
 Як можна більше пережити в той же час.
 Життя – це сходи, що ведуть у майбуття,
 На них ступаєм ми без каяття.
 Впродовж шляху ті миті щастя гомінкі -
 То сходові перекладини стійкі,
 А все погане – не помічати ліпше,
 То порожнечі проміжки – не більше.

Ойген Пом (1895-1976)

Життя немов симфонія звучить,
Алегро темп – мов вирішальна мить,
 Темп *модерато* – задоволенню синонім,
Піано ж в вихорі розваг бездоннім,
 Лиш *форте* свій обов'язок шанує,
 Завдяки ним гармонія існує.
 Отак і грає в вихорі буття,
 Симфонія під назвою «Життя».

З найщирішими привітаннями і найкращими побажаннями
Твій Ріхард, Герта, Хільмар та Астрід

Проф. доктор Ріхард Й. Бруннер
Університет Ульм,
Почесний професор Центральноукраїнського
державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка

14 липня 2020 р.
Переклад Миколи Везубенка,
доцента ЦДПУ ім. В. Винниченка

Міністерство
освіти і науки України

Харківський
національний університет
імені В.Н. Каразіна

Факультет іноземних мов

61022. Харків, майдан Свободи, 4
Тел.: (057) 707-54-36, 707-5247
e-mail: valentina.g.pasynok@univer.kharkov.ua

Ministry of Education and
Science of Ukraine

V. N. Karazin
Kharkiv National University

School of Foreign Languages

4 Pl. Svobody, Kharkiv Ukraine 61022
Office phone: +038 (057) 707-54-36, 707-52-47
e-mail: valentina.g.pasynok@univer.kharkov.ua

Факультет іноземних мов
Харківського національного
університету імені В.Н.Каразіна
ЩИРО ВІТАЄ З 65-ТИ РІЧНИМ ЮВІЛЕЄМ

професора
ОЛЕКСАНДРА МИКОЛАЙОВИЧА БІЛОУСА

декана факультету іноземних мов
Центральноукраїнського державного
педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Давній приятель факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна, заслужений працівник освіти України, знаний на теренах не тільки України, але й далеко за її межами, Олександр Білоус здобув блискучу вищу освіту європейської якості (два роки у Київському інституті іноземних мов та чотири - у Берлінському Гумбольдт-університеті), проявив себе справжнім чоловіком, прослуживши півтора роки у військах спеціального призначення, відмінним філологом і менеджером, віддавши більше 40 років служінню вірою й правдою іноземній філології та перекладознавству на рідному йому факультеті іноземних мов ЦДПУ імені В. Винниченка, який він очолює із 1998 року. За час його керівництва факультетом останній перетворився на потужний центр підготовки фахівців з іноземних мов, що має зв'язки із зарубіжними університетами, зокрема в англо- та німецькомовних країнах, використовує їх позитивний досвід у навчанні. Представники згаданих університетів, зокрема, Оксфордського, Віденського, Берлінського та інших, не раз відвідували Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка й читали лекції його

студентам. Значна увага приділяється професором Олександром Білоусом особистим контактам із провідними закордонними спеціалістами, завдяки чому студенти факультету іноземних мов ЦДПУ мали можливість насолодитися спілкуванням з такими першокласними перекладознавцями світового масштабу як Мері Снелл-Горнбі (Віденський університет) та Люк ван Дорслаер (університет м. Льовен, Бельгія). Щорічна конференція «Мови і світ», започаткована ювіляром, перетворилася на помітне й очікуване явище серед мовознавців в Україні та за її межами, а сама конференція набула статусу легендарної, побивши усі рекорди за кількістю учасників і публікацій. У цей святковий день зичимо ювіляру здоров'я, наснаги і нових звершень на благо українського мовознавства.

Від імені викладачів і співробітників,

Декан факультету іноземних мов
Харківського національного
університету імені В.Н.Каразіна

проф. Пасинок В.Г.

Wien, den 14.07.2020

**Sehr geehrter Herr Prof. Bilous,
lieber Sascha!**

Ich erinnere mich noch gut, wie Du gegen Ende des vorigen Jahrhunderts plötzlich im Büro der „Österreich-Kooperation“ aufgetaucht bist und Hilfe für Dein Institut ersucht hast. Wir mussten uns erst orientieren, wo dieses (damals noch) Kirovograd liegt, wie die Universität aufgebaut ist und wie Du die Zukunft Deines Instituts (Fakultät) siehst. Der Leiter der Österreich-Kooperation, Dr. Bernhard Stillfried, hat mich sofort beauftragt mich mit Dir zusammzusetzen und Vorschläge zu machen, wie man Dir und Deiner Universität helfen könnte. Wir organisierten Treffen mit Kolleginnen und Kollegen, stellten Kontakte zu anderen Instituten her und schickten Dich auch an andere Universitäten in Österreich, damit Du Dir dort ein Bild von den Möglichkeiten und Zuständen machen konntest. Des Weiteren konnten wir Dir auch Fachbücher für Eure Bibliothek zukommen lassen.

Durch Deine offene und umgängliche Art konntest Du sofort näheren Kontakt zu vielen Deiner Fachkolleginnen und -kollegen herstellen, welche zu verlässlichen Partnern Deiner Bemühungen wurden. Schließlich konntest Du auch noch durch Dein besonderes Engagement die Privatbibliothek von Bernhard Stillfried für Deine Universität sichern, wo sie nun den Studierenden bei deren wissenschaftlichen Arbeiten hilfreich sind.

Durch Deine zahlreichen Aktivitäten hast Du Dir auch einen guten Namen für die positive Zusammenarbeit zwischen der Ukraine und Österreichs erworben. Die geografische Lage Deiner Universität im Osten der Ukraine macht Deine verbindende Funktion in den Beziehungen zwischen Österreich und der Ukraine umso wichtiger.

Nach der Auflösung der „Österreich-Kooperation“ versuchte die „Österreichische Kulturvereinigung“ ganz im Sinne Bernhard Stillfrieds die Kontakte mit Deiner Universität über Dich weiter zu führen.

Lieber Sascha: Zu Deinem Geburtstag möchte ich Dir im Namen der Österreichischen Kulturvereinigung und ganz besonders in meinem eigenen Namen die besten Wünsche aussprechen. Weiterhin Gesundheit, Schaffenskraft und Kreativität. **Ad multos annos** und hoffentlich bald mal wieder in Wien.

Dein Michael

Prof. Dr. Michael Dippelreiter
Vorsitzender des Senats der Österreichischen Kulturvereinigung

Vienna
14.07.2020

Dear Jubilee Committee, Dear Oleksandr,

Thank you for this important communication. It gives me the opportunity to congratulate all of you most heartfully with Oleksandr's 65th birthday. I may count Professor Bilous as a true and dear friend whom I knew through my former capacity as Director of the Austrian Cultural Forum in Kiev between 2011 and 2015. It is my pleasure to point out our excellent collaboration at all times regarding conferences, lectures and students . We were happy to offer to your University an Austrian Library as legacy of the late Director General for Cultural Affairs at the Austrian Foreign Ministry Bernhard Stillfried because none deserved this gift more than our estimate Jubilar who dedicated himself for years to the continuous development of scientific and cultural contacts between Ukraine and Austria. I was always glad to visit your beautiful town and university which gave me the occasion of an active exchange of views enjoying the incomparable hospitality of Oleksandr and his collaborators. Professor Bilous is a warm-hearted , open-minded man, an excellent academic teacher a unique communicator and a bright mind.

I wish him good health and satisfaction with his work in the forthcoming years and personal happiness as well as to his family. All the best, my dear Oleksandr, enjoy your birthday! I hope to meet you again in the future. I thank you for your confidence and friendship I really appreciate a lot. It is always enriching talking to you. I'll be with you morally on July 14th.

Best wishes

Dr. Jakub Forst-Battaglia/Vienna

**Шановний
Олександрє Миколайовичу!**

*Вам доля подарувала активне, багате і цікаве життя.
Притаманий Вам талант організатора, відповідального й далекоглядного
керівника, помножений на велике бажання нести людям добро,
Ваш високий авторитет та професіоналізм, наполегливість,
творчий пошук та відданість справі стали запорукою успіху,
якими пишається колектив Вашого факультету.
Тож у цей святковий день від усієї душі бажаємо Вам
міцного здоров'я, бадьорості духу, сімейної злагоди і достатку,
родинного затишку і любові Ваших рідних, близьких та друзів!
Нехай людська шана буде подякою Вам за плідну працю, чуйність,
уміння творити добро, а в майбутньому на Вас чекає
ще багато наповнених корисними справами і земними радощами років!*

Зав. кафедри теорії та
практики перекладу

С.О.Швачко

Зав. кафедри германської
філології

І.К.Кобякова

14 липня 2020 р., м.Суми

14.07.2020

Дорогий друже-козаче “Олександрє Білий Вусє”!

Сердечно і гречно вітаю тебе з незначним ювілейчиком з дня твого щасливого виходу у білий світ! Господь сотворив і виховав у твоїй особі успішну творчу особистість, мужню людину, джигіта, яким пишається весь степовий кропивницький край (і не тільки!).

Ти з гідністю представляв і представляєш свою факультетську посполиту людність на численних організаційних і наукових вічах як в Україні, так і в країнах заморських, навіть у Гамериці (!!), де всі чорно...брові (і білоусі) прагнули хоча би пальцем доторкнутися до славного українця, земляка достойного Василя Сухомлинського! Сам ти колись добре наслідив у Берліні (що був в DDR). Пізніше засвітився в англійському Оксфорді, в австрійському Граці, а у Відні ти отримав благословення для своїх тлумачів від знаменитого українського драгомана Юрія Кульчицького, від якого навчився дудлити каву (не тільки віденську, і не тільки каву!).

Щоденно ти втовкмачуєш своїм «перекладанцям» не вірити італійцям з їхнім «Traduttore – traditore» («перекладач – це зрадник»), а професійно вміло застосовувати твою науку.

Рекордне перебування на посаді декана не зіпсувало тебе, ти не перетворився на зарозумілого диктатора, а, навпаки – для факультетського жіночого антуражу ти став люблячим «папою».

Прожиті літа додали тобі тільки мудрості, солідності, досвіду і впевненості у собі. Твої особисті досягнення очевидні (дослужився ж бо до професора!) і їх гідно оцінила ненька Україна! Слава факультету чужих мов в Кропивницькому завдячує саме твоїм зусиллям і твоїм вихованцям і назавжди пов’язана з твоїм іменем! Вся германістська знать України і Німеччини має за честь ходити в твоїх друзях, а професор Ріхард Бруннер з Ульма став твоїм другим батьком і, як подекують, хотів навіть тебе всиновити! На твоїх очах творилася і продовжує творитися новітня історія іноземної філології в Україні. Книжка з німецької граматики, яку ти сотворив з колегами і яку вже багато років «гризуть» всі студенти-германісти України, давно стала настільною! А монографія з німецької фразеології, а статті, а методички, а навчальні посібники з перекладу, а аспіранти, а доценти з кандидатами, а щорічні наукові віча «Мови і світ» – нема їм числа!

Множини щасливих людей юрмляться навколо тебе – твоїх людей, Олександрє! І всі вони (і я серед них) в цей день б'ють чолом перед твоєю величною персоною, бо є за що!

Хай Господь за діла твої праведні скостить тобі років так зо 20, щоб ти творив і «витворяв», щоб брикав і вибрикував, щоб радів і радував! Але, як в нас говорять, на жаль, *«то ніколи ся не верне – хіба світ ся переверне!»* І за всі твої таланти я хочу сказати: дякую тобі, мій друже! Як добре, що ти є.

З роси й води тобі, Сашо, і з кожної калабаньки!!!

Многая і благая літа в здоров'ї і радості!

Як кажуть гуцули, *«панє Олександрє, аби-сте жили до ста літ, а я то всьо видів! Аби-сте були здорові і я попри Вас!»*

Твій побратим із файного міста Тернополя

Богдан ГІНКА

Дорогий Олександрє Миколайовичу,

вітаю тебе з черговим ювілеєм – 65 – річчям.

Ти прожив цікаві, насичені 65 років.

В молодості тобі потрібні були гроші, і Доля дала тобі можливість заробити. Колись ти мріяв літати, і Доля створювала тобі серйозні перешкоди, щоб ти міг їх перелітати. Як і кожен, ти хотів любові – великої, справжньої, – і Доля дала тобі найбільш близьких, коханих, рідних людей, яких ти любиш і знаєш, що це взаємно. Коли потрібні були сили, Доля підкидала труднощі, щоб загартувати тебе і зробити сильним. Коли тобі потрібна була мудрість, несподівано з'являлися проблеми, які потребували мудрого рішення. Ти хотів всіх благ, і Доля дала тобі всі можливості для їх отримання. Ти не отримав нічого з того, що сам вважав за непотрібне, але Доля дала тобі любов, здоров'я, мудрість, силу і все інше.

Сьогодні ти міг би озирнутися назад, підвести підсумки, а далі жити спогадами. Але я знаю, що ти не такий. Ти завжди будеш дивитися тільки вперед і будувати плани на майбутнє. Тобі є що згадати і чим похвалитися. Але ти не будеш цього робити. Тому сьогодні за тебе це зроблять твої діти, онуки, близькі люди і друзі.

В твій ювілей ти почувеш багато теплих слів про твої достоїнства і успіхи. Бажаю тобі багатирського здоров'я і хай у тебе буде ще багато ювілеїв попереду. Доля щедра до тебе, постарайся виправдовувати її подарунки ще багато-багато років.

З повагою,

М.В.Гамзюк,

доктор філологічних наук, професор КНЛУ

14.07.2020 р.

Тернопіль

ШАНОВНИЙ ОЛЕКСАНДРЕ МИКОЛАЙОВИЧУ!

Колектив кафедри німецької філології та методики навчання німецької мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка від усього серця вітає Вас у знаменний день Вашого ювілею, засвідчує Вам свою глибоку шану і повагу і висловлює Вам свої найкращі побажання.

Ваш життєвий шлях – яскравий приклад самовідданого служіння обдарованого вченого українській науці, українській освіті, українському суспільству, а Ваша особистість – це не лише багатогранний талант науковця-дослідника, а й безмежне працелюбство, енергійність, ініціативність, готовність до ризику, вміння бачити перспективу і продукувати цікаві ідеї, наполегливість, непохитна цілеспрямованість, віра в себе і свої сили, абсолютна відданість улюбленій справі, а ще – непідробна щирість, доброзичливість, автентичність, людяність, тактовність, надійність, любов і повага до людей, готовність прийти на допомогу в будь-яку хвилину, тонке почуття гумору, одним словом, найкращі риси характеру справжнього козака із Центральної України – самого серця нашої Батьківщини, вільнолюбного козацького краю.

Ці якості невимушено і природно проявляються вже під час першої розмови з Вами, мимоволі викликаючи повагу і зацікавленість, адже з талановитими людьми завжди дуже цікаво спілкуватися, бо вони збагачують, а синергетичний ефект цих якостей говорить сам за себе. Вас добре знають і глибоко цінують не лише в українській науковій спільноті, а й за її межами як успішного випускника елітного вищого навчального закладу Німеччини – Гумбольдтського університету, як талановитого науковця-германіста, компетентного і глибокого дослідника проблематики перекладу, як наукового керівника і наставника цілої плеяди обдарованих молодих учених, ініціатора та співголови оргкомітету авторитетної щорічної Міжнародної науково-практичної конференції «Мови і світ: дослідження та

викладання», відповідального члена редколегії широко відомої і шанованої серед учених фахової збірки наукових праць, викладача-педагога Божою милістю, улюбленця багатьох поколінь студентів. Підтвердженнями Ваших наукових і освітніх заслуг є високі звання професора, Відмінника освіти України, Заслуженого працівника освіти України, Почесного професора Ульмського університету в Німеччині. Не менш знаємо Ви є як мудрий, вдумливий і далекоглядний керівник, і, як кажуть німці, begnadeter Organisator, завдяки зусиллям і старанням якого факультет іноземних мов, який Ви очолюєте ось уже понад 20 років, став однією з провідних науково-дослідних і навчальних інституцій України, справжньою інноваційною лабораторією з підготовки високоосвічених, висококваліфікованих, фахово компетентних спеціалістів з іноземних мов різних профілів спеціалізації.

І це – лише невелика часточка Ваших добрих справ, список яких, знову звернемося до німецької 😊, ließe sich noch sehr lange fortsetzen.

Якось мудра людина сказала: «Перебуваю в прекрасному віці: можу, хочу, і знаю як!» Ми переконані, що ці слова – саме про Вас, Вашу енергетику, Вашу спрямованість у майбутнє, Ваш професіоналізм, Вашу непосидючість у найкращому розумінні цього слова, Ваше бажання рухатися вперед і творити людям добро. Не меншою є наша переконаність і в тому, що рідні Вам Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, факультет іноземних мов, кафедра перекладу, прикладної та загальної лінгвістики по праву пишаються Вами як ученим, дослідником, деканом, наставником, викладачем, адже Ви – та людина, про яку кажуть: «Es ist schön, Sie mit Ihren fachlichen und menschlichen Kompetenzen an unserer Seite zu wissen».

Тож нехай і подальший Ваш життєвий шлях буде довгим, успішним, продуктивним, щедрим на добрих людей і нові здобутки!

Нехай Господь Бог і Матінка Божа допомагають Вам у Ваших справах і посилають Вам свою ласку, а Ангел-Охоронець оберігає і захищає Вас!

Міцного Вам козацького здоров'я на багато-багато років, великого щастя, родинної злагоди, нових щедрих засівів на професійній і науковій ниві та в нелегкій управлінській діяльності, успіхів у всіх справах і починаннях, здійснення всіх Ваших планів, задумів і мрій, всього того, чого б Ви самі собі побажали і всіх найкращих благ і гараздів на многая і благая літа!

**Від імені усієї нашої кафедральної команди,
з глибокою повагою, шаною і вдячністю,
Іван Яцюк,
завідувач кафедри**

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Кафедра комунікативної лінгвістики та перекладу

Вельмишановний Олександрє Миколайовичу!

З нагоди славного ювілею прийміть найщиріші побажання добра, миру і злагоди від мене особисто та колективу кафедри комунікативної лінгвістики та перекладу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Блискучий фахівець в царині германістики та перекладу, усе свідоме життя Ви присвятили справі професійного самовдосконалення, методичних і творчих філологічних пошуків.

Упродовж свого довголітнього трудового шляху Ви виховали сотні фахівців, закоханих у переклад та філологію, які є гордістю всієї України і відомі далеко за її межами.

Активний і життєлюбний, принциповий і конструктивний, вмілий організатор і керівник, рішучий і наполегливий у досягненні своєї мети, Людина і Педагог – усе це про Вас. Пишаємось можливістю називати себе Вашими колегами.

Олександрє Миколайовичу! Зичимо Вам здоров'я, невичерпних сил і творчої енергії на довгі роки життя.

**З повагою,
Завідувач кафедри
Доктор філологічних наук, професор**

Василь БЯЛИК

14 липня, 2020 р.

Art-shop.com.ua

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ, СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТА МІЖКУЛЬТУРНІ
ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ

LINGUACULTURAL, SOCIOCULTURAL AND INTERCULTURAL
PROBLEMS OF TRANSLATION

УДК 81'25(031)

DOI: 10.36550/2522-4077-2021-1-193-50-59

«ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА» УКРАЇНСЬКОЮ
МОВОЮ: РЕЦЕНЗІЯ ТА ІСТОРИЧНИЙ ШТРИХ ЇЇ ПУБЛІКАЦІЇ

Олександр БІЛОУС (Кропивницький, Україна)

ORCID: 0000-0002-9574-4402

Scopus ID: 57211910793

E-mail: obilous1955@gmail.com

Ольга БІЛОУС (Кропивницький, Україна)

ORCID: 0000-0001-6762-3673

Scopus ID: 57211910792

E-mail: olga_bilous@yahoo.com

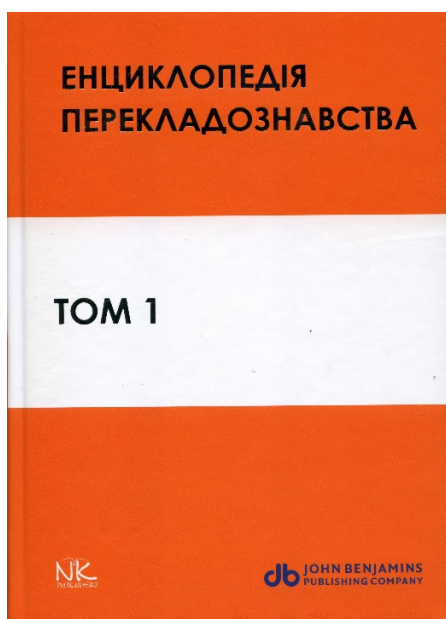
*БІЛОУС Олександр, БІЛОУС Ольга. «ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА» УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ: РЕЦЕНЗІЯ ТА ІСТОРИЧНИЙ ШТРИХ ЇЇ ПУБЛІКАЦІЇ. Наприкінці 2020 року сталася велика неординарна подія в історії саме українського перекладознавства – побачили світ перший та другий томи «Енциклопедії перекладознавства». Це – переклад оригіналу *Handbook of Translation Studies* з англійської мови українською. Одна з найпомітніших у світі праць у галузі теорії перекладу опублікована в одному з найвідоміших видавництв літератури з перекладознавства «Джон Бенджамінз паблішинг компанії» (*John Benjamins Publishing Company*) в чотирьох томах за редакцією французького та бельгійського перекладознавців *Іва Гамб'є*, який нині працює в університеті Турку (Фінляндія) та *Люка ван Дорслара*, який наразі очолює кафедру перекладознавства університету Тарту в Естонії.*

Ключові слова: теорія перекладу, перекладознавство, переклад, оригінал, видавництво

*BILOUS Oleksandr, BILOUS Olga. "ENTSYKLOPEDIJA PEREKLAADOZNAVSTVA" IN UKRAINIAN: A REVIEW AND HISTORICAL ASPECT OF ITS PUBLICATION. In late 2020 Ukrainian translation studies faced an extraordinary event when two volumes of "Entsyklopediia perekladoznavstva" were published. This is a Ukrainian translation from the "Handbook of Translation Studies" written in English which is one of the most outstanding works in theory of translation globally. Originally it was published in four volumes by *John Benjamins Publishing Company*, a leading company which works in the market of translation books, and edited by Franco-Belgian translation scholar *Yves Gambier* who now works at the University of Turku (Finland) and *Luc van Doorslaer*, Chair Professor of Translation Studies at University of Tartu (Estonia).*

Keywords: theory of translation, translation studies, translation, original, publishing house.

I.

Переклад відіграє дуже важливу роль у процесі взаємопізнання народів, їхнього спілкування в різних сферах духовного і матеріального життя. В Україні перекладацька справа закономірно набуває вагомого значення як одного з визначальних чинників розвитку культури і науки. Перекладацька діяльність викликає посилений інтерес фахівців до якості перекладів, що дуже **актуально** нині для теоретиків, практиків та критиків перекладу. Адже «...становлення українського перекладу – необхідна ланка в утвердженні освіти, науки та красного письменства, без яких немислима сьогоднішня Україна» (Кияк, 2014: 3).

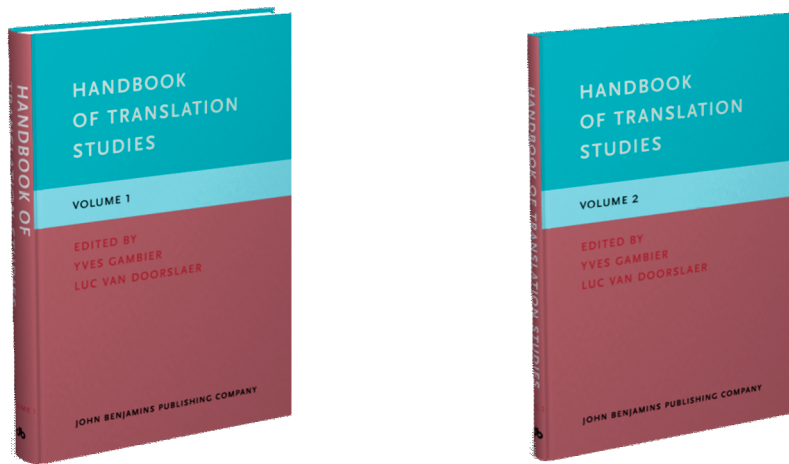
До вагомих здобутків перекладознавства кінця ХХ початку ХХІ ст. слід віднести, як справедливо вказує у своїй монографії професор **Олександр Чередниченко**, «...укладання і публікацію енциклопедій і тлумачних словників, у яких висвітлюються ключові наукові поняття і узагальнюються терміновживання, властиві різним школам» (Чередниченко, 2017:14)¹.

Продовжуючи далі свою думку, вчений-перекладознавець наголошує, що «звісно, не йдеться про те, що названі джерела демонструють повний збіг у тлумаченні основних перекладознавчих категорій. Проте саме вони мають стати точкою відліку, аби уникнути надмірної терміновтворчості, яка сьогодні притаманна багатьом (і не завжди науковим!) працям» (Чередниченко, 2017:14).

Наприкінці 2020 року сталася велика неординарна подія в історії саме українського перекладознавства – побачили світ перший та другий томи «**Енциклопедії перекладознавства**». Це – переклад оригіналу «**Handbook of Translation Studies**» (**Yves Gambier, Luc van Doorslaer, 2010-2013**) з англійської мови українською. Одна з найпомітніших у світі праць у галузі теорії перекладу опублікована в одному з найвідоміших видавництв літератури з перекладознавства «**Джон Бенджамінз публішинг компанії**» (**John**

¹ Серед найвагоміших слід назвати: KITTEL, Harald; Armin P. FRANK, Norbert GREINER, Theo HERMANS, Werner ROLLER, Jose LAMBERT & Fritz PAUL, eds. 2004. Übersetzung - Translation - Traduction. Ein internationales Handbuch zur Übersetzungsforschung - An international encyclopedia of translation studies - Encyclopedie internationale de la recherche sur la traduction: 1-3 Volumes Berlin: de Gruyter. 2004 – 2011; Mary SNELL-HORNBY, Hanns G.HÖNIG, Paul KUSSMAUL, Peter A.SCHMITT (Hrsg.). 2006. Handbuch Translation. Tübingen: Stauffenburg Verlag Brigitte Narr GmbH; GAMBIER, Yves & Luc VAN DOORSLAER, eds. Handbook of Translation Studies: Volume 1(2010), Volume 2 (2011), Volume 3 (2012), Volume 4 (2013). Amsterdam: John Benjamins t.i.

Benjamins Publishing Company) в чотирьох томах за редакцією французького та бельгійського перекладознавців **Іва Гамб'є** (**Yves Gambier**), який нині працює в університеті Турку/Фінляндія, та **Люка ван Дорслара** (**Luc van Doorslaer**), який наразі очолює кафедру перекладознавства університету Тарту в Естонії.

У своїй передмові до перекладу енциклопедії українською мовою редактори англomовного видання **Ів Гамб'є** та **Люк ван Дорслар**, підкреслюючи щораз більшу роль перекладознавства в сучасному світі, наголошують, що наразі «...перекладознавство розширює межі як самого поняття, так і дисципліни, в той час як деякі інші наукові дисципліни без коливань використовують “переклад” як метафору при зверненні до різних видів змін і розповсюдження знань» (Енциклопедія перекладознавства, Т.2, 2020: 7).

Сьогодні, на їхню думку, одночасно розвиваються **дві парадигми**, що певною мірою виправдовують поточне розростання числа термінів і практик модифікації тексту, створених на додаток до “перекладу”, що частково з ним збігаються, як-от “локалізація”, “адаптація”, “перестворення” або “творча адаптація” (transcreation), “творче переписування” (versioning), “переклад-редагування” (transediting), “мовне посередництво” (language mediation) тощо.

У продовження редактори підкреслюють, що «з одного боку, традиційніша концепція перекладу, що існувала протягом століть і виявлялася в парадигмі еквівалентності, стала більш орієнтованою на цільову аудиторію. Іншими словами, її можна назвати парадигмою орієнтованою на культуру (“культурний поворот”). Вона співіснує з іншою мінливою парадигмою, що відображає різні платформи і середовища, в межах яких наразі здійснюється перекладацька діяльність. У цьому сенсі спостерігається перехід від книжної парадигми (на якій ґрунтувалася парадигма еквівалентності) до цифрової та Інтернет-парадигми (де текст оригіналу стає мультимодальним).

В межах цих швидких змін у перекладі (що вже не стосується лише художніх текстів) та в перекладознавстві (яке вийшло за межі лінгвістичного підходу) не завжди легко крокувати в ногу з інноваціями, розуміти новий інструментарій та нові методи дослідження. Чотири томи “**Енциклопедії перекладознавства**” (*Handbook of Translation Studies*) саме й **покликані** (виділено нами – *О.Б., О.Б.*), наскільки це можливо, змалювати сучасний його стан; охопити перспективну для цієї царини тематику та окреслити ту проблематику, яка є об'єктом певної уваги науковців і вже дала вагомі дослідження» (Енциклопедія перекладознавства, Т.2, 2020: 8).

Дозвіл від «**Джон Бенджамінз паблішінг компані**» на переклад «**Handbook of Translation Studies**» українською мовою і її публікацію було отримано за сприяння Вінницького видавництва «**Нова книга**».

Переклад українською мовою здійснено за координації **Всеукраїнської спілки викладачів перекладу**, яку з перших днів її заснування очолює доктор педагогічних наук, професор, академік Академії наук вищої школи України **Леонід Миколайович Черноватий**. А **офіційним координатором проекту** є доцент кафедри перекладознавства імені Миколи

Лукаша Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна **Олександр Анатолійович Кальниченко**.

Переклад статей першого та другого томів здійснено переважно викладачами кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша (Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна) та кафедри перекладознавства і контрастивної лінгвістики імені Григорія Кочура (Львівський національний університет імені Івана Франка); окремі статті переклали також викладачі факультету іноземних мов Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, Київського університету імені Бориса Грінченка, Національного університету «Львівська політехніка», Східноєвропейського національного університету (м. Луцьк), Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», Дніпровського університету імені Альфреда Нобеля.

Значущість перекладу «**Handbook of Translation Studies**» українською мовою важко переоцінити, адже, як вказують самі редактори англomовного видання, очевидним є той факт, «...що перекладознавство визнає переваги використання однієї *lingua franca* для міжнародного наукового спілкування. А з іншого боку, чи можемо ми в такому випадку бути певними, що наш дискурс стає надбанням усього розмаїття академічних і неакадемічних спільнот?»

У цьому відношенні нам приємно констатувати, що в багатьох регіонах науковці досі зацікавлені і в мовному різноманітті. Саме таким прикладом є колектив українських перекладознавців і перекладачів. Їхня праця уможливує вільний доступ найширших мас носіїв української мови до ідей світового перекладознавства та результатів його досліджень» (Енциклопедія перекладознавства, Т.2, 2020: 8).

Публікація енциклопедії, як зазначено у Вступі до неї, «...зумовлена насамперед необхідністю розповсюдження в Україні і за її межами знань про інтернаціональні дослідження як письмового, так і усного перекладів. Ця енциклопедія є не лише науковим інструментом, бо адресована вона не лише науковцям, а ширшому колу читачів. Вона адресована студентам та аспірантам, перекладознавцям та викладачам перекладу, перекладачам-практикам та науковцям й фахівцям з інших суміжних дисциплін (лінгвістика, соціологія, історія, психологія тощо)» (Енциклопедія перекладознавства, Т.2, 2020: 8).

Видання є **актуальним**, адже, зважаючи на певний брак якісної перекладознавчої довідкової літератури в Україні, як зазначав вище професор **Олександр Чередниченко**, воно знайомить з теоретичними моделями Західного перекладознавства і може бути особливо корисним для перекладознавців, студентів і викладачів філологічних та перекладацьких відділень (факультетів) закладів вищої освіти, аспірантів, фахівців, які прагнуть розширити власні знання у сфері перекладознавства, а також для перекладачів. Автори наукових розвідок «**Handbook of Translation Studies**» внесли свій вагомий вклад у формування уявлень про переклад як процес і результат взаємодії оригіналу й перекладу, привернули увагу до дослідження перекладацьких стратегій і тактик, спонукали до плідної дискусії та удосконалення наукових суджень.

Усі статті опублікованих двох томів енциклопедії уже оприлюднено українською мовою на сайті видавництва «**Джон Бенджамінз публішинг компані**». Тобто вже існує онлайн-версія українською мовою. Ми повністю поділяємо думку **Олександра Кальниченка** про те, що **привабливість** енциклопедії полягає в тому, що: **по-перше**, це перше видання, яке існує українською мовою як у паперовій, так і в онлайн-версії. **Переваги** онлайн-версії очевидні: вона «гнучкіша» та доступніша при використанні. Авторів просять час від часу переглядати свої статті та обновлювати їх. **По-друге**, це – взаємозв'язок з принципами відбору та організації, яку редактори енциклопедії використовують в онлайн-версії перекладознавчій бібліографії **Benjamins' Translation Studies Bibliography (TSB)**. Як редактори бібліографічного видання **Ів Гамб'є** та **Люк ван Дорслар** постійно розширюють та адаптують тематичні та понятійні схеми перекладознавства. Таксономія **TSB** частково була застосована до відбору термінології, а система ключових слів цієї бібліографії, за словами редакторів, послужила основою для класифікації статей цієї енциклопедії (див.: Енциклопедія перекладознавства, Т.2, 2020: 11).

Усього в чотирьох томах енциклопедії 175 статей, з них 74 розміщено в першому томі та 35 – у другому.

Два перші томи енциклопедії вже привернули увагу у тих, хто має професійний або особистий інтерес до проблем письмового та усного перекладів, локалізації, редагування тощо, а також у фахівців з комунікації, журналістів, літературознавців, редакторів, державних службовців, управлінців, фахівців з медіа та маркетингу та ін.

Перший том охоплює наукові розвідки таких відомих спеціалістів у даній сфері як Ампаро Уртадо Альбір, Фабіу Альвес, Мері Снелл-Горнбі, Ів Гамб'є, Даніель Гуадек, Люк ван Дорслар, Дороті Келлі, Маріанн Ледерер, Кірстен Малмк'єр, Крістіана Норд, Алешандра Асіш Роза, Крістіна Шефнер та інших. У статтях **розглянуто** широке коло питань: історія перекладу; зміст понять «переклад», «адаптація», «автопереклад», «перекладознавство», «трансфер» і «трансферні студії»; **аналізовано** динаміку змін змісту перекладознавства та його різноманітні підходи (дескриптивний, прикладний, інтерпретативний, когнітивний, функціональний); **досліджено** різні аспекти перекладу (його релевантність, норми, одиниці, стратегії і тактики, множинність, відкритість і закритість), його зв'язки з мультилінгвізмом, семантикою, семіотикою, філософією, герменевтикою, гендерними факторами, етикою, етнографією, соціологією, термінознавством, глобалізацією; **вивчено** такі питання художнього перекладу як вплив полісистемної теорії, постколоніальні літератури, цензура, особливості передачі змісту дитячої літератури, драматургічних творів, гумору й коміксів; **окреслено** проблеми галузевого (політичного, технічного, комерційного, наукового, релігійного, юридичного) та усного перекладів (з аркуша, послідовний, синхронний, аудіовізуальний, закадровий, опосередкований, конференц-переклад, дублювання, субтитрування, медіа-переклад, для потреб громади, в соціальній сфері; переклад жестових мов); **звернено увагу** на питання новітнього змісту перекладацької діяльності, зокрема, застосування інформаційних технологій (перекладацький інструментарій, використання Інтернету, автоматизований і машинний переклад, корпуси, локалізація), нетворкінг та діяльність перекладачів-волонтерів; **розглянуто** зміст процесу перекладу та інструменти його дослідження (протокол «Міркуй уголос»), якість перекладу й класифікація перекладацьких помилок, а також проблеми методики навчання перекладу (компетентність, програма навчання та план навчального процесу) і ролі перекладу в навчанні іноземних мов.

Другий том містить науковий доробок таких відомих фахівців у сфері перекладознавства як Елен Бюзелен, Шері Саймон, Єрун Вандале, Ділек Діздар, Барбара Мозер-Мерсер, Кайса Коскінен, Шерон О'Брасн, Соня Коліна, Крістіна Марінетті, Кірстен Малмк'єр, Вісент Монталт, Джеймс Сент-Андре, Пітер Флін, Ів Гамб'є, Алберт Бранчадель, Ніке К. Покорн, Барбара Арене, Оуті Палопоскі, Шехназ Тахір-Гюрчалар, Френсіс Р. Джоунз, Крістіна Вальєс, Ендрю Честерман, Люк ван Дорслар, Рейне Мейлартс, Сес Костер, Ракеле Антоніні, Гідеон Турі, Керол О'Саліван, Браян Мосоп, Ритва Леппігальме, Девід Катан, Сесілія Ваденшо, Джин Боуз-Байер, Крістіна Шефнер, Пол Ф. Бандіа, Дірк Делабастіта.

У 2-му томі **охоплено** такі перекладацькі питання як: визначення поняття «агенти» щодо соціоісторичного, соціологічного та етнографічного напрямів перекладу; **обговорено** габітус перекладача та статус письмових та усних перекладачів; **розглянуто** питання гібридності, стилістики, гри слів, метафори, реалій, деконструкції, реклами, усної традиції в перекладі, псевдоперекладу та редагування; **висвітлено** художній, дистанційний, інституційний, колективний види перекладу та порівняльні, когнітивні, культуроорієнтовані підходи до перекладу; **приділено увагу** моноритарним мовам, медичному письмовому та усному перекладам, контролю та оцінюванню перекладу з точки зору еквівалентності та нееквівалентності; **викладено** питання напряму перекладу, політики, методології перекладознавства та теорії перекладацької діяльності; **подано поради** щодо перекладознавчих бібліографій.

Отже, зважаючи на широкий діапазон проблем, які розглядаються в першому та другому томах, та пам'ятаючи про його суттєве розширення в подальших двох томах, можна без вагань рекомендувати ці видання студентам, викладачам, аспірантам і перекладознавцям як джерело важливої довідкової інформації й основу для критики та побудови власних теоретичних концепцій.

II.

До історії виникнення ідеї перекладу «Handbook of Translation Studies»
з англійської мови українською

А все почалося з Відня у 2008 році та знайшло продовження в Таллінні в 2010 році...

У 2008 році завідувач кафедри перекладу з англійської мови ХНУ імені В.Н.Каразіна, професор **Леонід Черноватий**, завідувач кафедри перекладу з німецької мови КНУ ім. Т.Шевченка, професор **Тарас Княк** (на жаль, нині покійний) та декан факультету іноземних мов, доцент кафедри перекладу і загального мовознавства КДПУ ім. В.Винниченка **Олександр Білоус** завдяки гранту від Фонду Österreich-Kooperation взяли участь у роботі австрійсько-українського науково-методичного семінару «**Болонський процес: нові вимоги до програм викладання перекладознавчих дисциплін**», який проходив з 3-го по 16-те квітня в Інституті усного та письмового перекладів (нині – Центр перекладознавства) Віденського університету та Інституті теоретичного та прикладного перекладознавства університету імені Карла і Франца міста Грац/Австрія.

Учасниками семінару з австрійської сторони були директор Інституту усного та письмового перекладів Віденського університету, професор **Герхард Будін**, завідувач кафедри перекладознавства цього Інституту, професор **Мері Снелл-Горнбі**, директор Інституту теоретичного та прикладного перекладознавства університету імені Карла і Франца міста Грац, професор **Еріх Прунч** разом з доктором філософії **Гюнтером Ляйкауфом** та викладачами **Гаральдом Фляйшманом** та **Гудрун Гетц**.

Після одного з семінарів у Відні професор **Мері Снелл-Горнбі** (до речі, професор **Снелл-Горнбі** за фінансової підтримки Фонду Österreich-Kooperation з 16-го по 23-тє квітня 2007 року читала лекції та семінари німецькою та англійською мовами на тему «**Текст і переклад**» для студентів та проводила майстер-класи для професорсько-викладацького складу на факультеті іноземних мов Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка) запросила українських представників відвідати її теоретичне заняття для аспірантів, у якому вони з задоволенням взяли участь.

Проф. Снелл-Горнбі з деканом та студентами магістратури факультету іноземних мов КДПУ (Кіровоград, квітень 2007)

Майстер-клас для професорсько-викладацького складу факультету іноземних мов КДПУ (Кіровоград, квітень 2007)

Після семінару відбулося жваве обговорення. Під час обговорення професор **Мері Снелл-Горнбі** ознайомила українських учасників з енциклопедією перекладознавства німецькою мовою «**Handbuch Translation**», а саме з другим виданням (перше було видане у 1999 році), яке було опубліковане в одному з найвідоміших видавництв літератури з перекладознавства «**Штауффенбург**» (**Stauffenburg Verlag**) міста Тюбінген/Німеччина у 2006 році за загальною редакцією австрійсько-німецького авторського колективу під керівництвом **Мері Снелл-Горнбі** (Mary Snell-Hornby et al., 2006).

Ознайомившись зі змістом енциклопедії, професор **Леонід Черноватий** відразу ж висловив думку, що було б доречно і корисно створити енциклопедію з перекладознавства українською мовою. Звичайно ж, після повернення в Україну він поділився цією думкою зі своїми колегами на кафедрі.

У 2010 році доцент кафедри перекладу з англійської мови ХНУ імені В.Н.Каразіна **Олександр Кальниченко** взяв участь у Міжнародній конференції «**Between Cultures and Texts: Itineraries in Translation History**» («Між культурами та текстами: шляхи в історії перекладу»), що відбувалася 9-10 квітня в Талліннському університеті. Організаторами конференції були Естонський Інститут гуманітарних наук та Інститут германо-романських мов та культур Талліннського університету у співпраці з INALCO (Париж) (Paris INALCO Centre d'étude de l'Europe médiane) та Тартуським університетом.

За матеріалами конференції було видано вагому колективну монографію з передмовою **Тео Германса** (Chalvin et al., 2011). Саме ця конференція і стала знаковою для **Олександра Кальниченка** та його харківських колег щодо реалізації ідеї про україномовну енциклопедію з перекладознавства, адже саме тут у жвавій науковій дискусії він зав'язав дружні стосунки з багатьма присутніми вченими, зокрема з **Тео Германсом** з Лондонського університету, який був на той час головою Міжнародної асоціації перекладознавців (International Association for Translation & Intercultural Studies), з головним редактором «Sign Systems Studies» **Пеетером Торопом** (Тартуський університет) та з головними редакторами реферативного журналу з перекладознавства Translation Studies Bibliography (Benjamins, Amsterdam) **Люком ван Дорсларом** (Університет міста Левена/Бельгія) та **Івом Гамб'є** (університет Турку/Фінляндія).

Під час однієї з розмов **Люк ван Дорслар** та **Ів Гамб'є** запропонували **Олександру Кальниченку** в межах можливої співпраці з українськими перекладознавцями організувати огляди публікацій з фаху в Україні для їхнього видання, що **Олександр Кальниченко** та його українські колеги по кафедрі і робили успішно до 2014 року, тобто відбирали перекладознавчі розвідки українських вчених, перекладали їх англійською та передавали для ознайомлення своїм зарубіжним колегам. Відбувався так званий трансфер перекладознавчих думок, який поглиблював та розширював шляхи подальшої плідної співпраці.

У подальшому професор **ван Дорслар** запросив доцента **Кальниченка** до участі в Міжнародній науковій конференції «**Translation and National Images**» («Переклад та національні образи») в Антверпені-Амстердамі у 2011 році. **Олександр Кальниченко** із вдячністю прийняв запрошення та здійснив поїзду до Бельгії та Нідерландів для участі в конференції, яка відбулася 16-18 листопада. Міжнародну наукову конференцію «Translation and National Images» спільно організували провідні в галузі перекладознавства університети – бельгійський Лессіус, що знаходиться у м. Антверпен, та Амстердамський університет

(Амстердам/Нідерланди) за підтримки міжнародного наукового інституту NISE (National Movements and Intermediary Structures in Europe), Центру перекладознавчих досліджень Католицького університету міста Левен/Бельгія (CETRA), найбільшого книговидавця у сфері перекладознавства (John Benjamins Publishing Company), Бельгійського національного фонду сприяння розвитку науки (F.W.O.- Vlaanderen) та Інституту голландської мови (Nederlandse Taalunie).

На конференції в Антверпені-Амстердамі доцент **Кальниченко** отримує чергове запрошення від професора **ван Дорслара** до участі 24-26 травня 2012 року в Міжнародній конференції «**Translating Power, Empowering Translation: Itineraries in Translation History-II**» в Таллінні, яка була організована спільно з університетом міста Тарту.

Під час роботи конференції у Таллінні **Олександр Кальниченко** запросив професора **Люка ван Дорслара** до Харкова, і він із вдячністю погодився.

25-26 квітня 2013 року на факультеті іноземних мов ХНУ імені В.Н.Каразіна пройшла VII Міжнародна наукова конференція «**Актуальні проблеми перекладознавства та методики навчання перекладу**». Більше 100 учасників конференції провели плідні обговорення та обмінялися останніми результатами своїх досліджень. У межах конференції відбулося святкування ювілею кафедри теорії та практики перекладу англійської мови, якій виповнилося на той час 40 років від дня заснування.

У перший день роботи конференції відбулися пленарні засідання, на яких були представлені доповіді провідних вітчизняних фахівців у галузі теорії та методики перекладу: професорів **Владислави Демецької**, **Леоніда Черноватого**, **Олени Панченко**, а також закордонних гостей: пані професор **Марії Куси** (Словаччина), професора **Люка ван Дорслара** (Бельгія) та пані доцента **Наталі Камовнікової** (Росія).

Знаковою ця конференція була ще і тим, що професор **Леонід Черноватий** особисто познайомився з професором **Люком ван Дорсларом**. У жвавих фахових бесідах харківських колег з гостем із Бельгії крок за кроком втілювалася в життя ідея появи україномовної енциклопедії, були визначені шляхи її можливої реалізації. Було вирішено, що перша україномовна енциклопедія буде перекладною і її найважливішим завданням стане насамперед необхідність розповсюдження в Україні і за її межами знань про інтернаціональні дослідження як письмового, так і усного перекладів.

Після повернення до Бельгії **Люк ван Дорслар** переслав десять статей з англійської енциклопедії «**Handbook of Translation Studies**», які були перекладені українською членами кафедри теорії та практики перекладу англійської мови ХНУ імені В.Н.Каразіна, професорами **Л.М.Черноватим**, **О.В.Ребриєм**, **А.П.Мартинюк**, доцентами **О.А.Кальниченко**, **Т.Г. Лук'яною** та викладачем **А.Ю.Телігою**. Переклади були виконані протягом 10 днів і надіслані до Бельгії, після чого з'явилися на сайті видавництва «**Джон Бенджамінз паблішінг компані**».

Так було покладено початок онлайн-публікацій статей з 1-го та 2-го томів енциклопедії «**Handbook of Translation Studies**» та втілена в життя ідея української версії «**Енциклопедії перекладознавства**».

Професор **Леонід Черноватий** запросив, разом з фахівцями кафедри теорії та практики перекладу англійської мови ХНУ імені В.Н.Каразіна, до участі в перекладах англійських статей фахівців кафедри перекладознавства і контрастивної лінгвістики імені Григорія Кочура Львівського національного університету імені Івана Франка, де цю ідею схвально підтримала, нині, на жаль, покійна, завідувач кафедри, професор **Роксолана Петрівна Зорівчак**.

Пізніше до перекладів долучилися фахівці Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, Київського університету імені Бориса Грінченка, Національного університету «Львівська політехніка», Східноєвропейського національного університету (м. Луцьк), Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», Дніпровського університету імені Альфреда Нобеля.

P.S. З професором **Люком ван Дорсларом** познайомився особисто на VII Міжнародній науковій конференції у Харкові і я, **Олександр Білоус**, налагодилися тісні фахові контакти. На запрошення оргкомітету Міжнародної науково-практичної конференції «**Мови і світ: дослідження та викладання**», яку щорічно в кінці березня організовує факультет іноземних мов Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, професор **Люк ван Дорслар** двічі відвідав тоді ще Кіровоград (нині Кропивницький) та виступив з цікавими доповідями на пленарних засіданнях **IX-ї** (26-27 березня **2015**) та ювілейної **X-ї** (17-18 березня **2016**) Міжнародної науково-практичної конференції «**Мови і світ: дослідження та викладання**» – «**Translation and Transfer in European Mediatranslation and Transfer in European Media**» (**2015**) та «**The Value of Metadata for Translation Studies**» (**2016**). Крім виступів на пленарних засіданнях професор **ван Дорслар** провів низку майстер-класів з перекладознавства для студентів та професорсько-викладацького складу факультету іноземних мов.

За безпосередньої підтримки професора **Люка ван Дорслара** в жовтні **2016** році була підписана **Угода про співпрацю в галузі освіти і науки** між факультетом іноземних мов КДПУ ім. В.Винниченка та факультетом гуманітарних наук одного із найстаріших університетів **Бельгії** – **Левенським католицьким університетом (Katholieke Universiteit Leuven)**, положення якої продовжують плідно втілюватися у життя і сьогодні.

Тож, історія продовжується...

Зустріч проф. Люка ван Дорслара зі студентами ХНУ ім. В.Н.Каразіна на тему «Translation Studies: not so young Discipline any more» (Харків, 2013).

Дружня зустріч у ректора КДПУ ім. В.Винниченка (Кіровоград, 2016). Зліва на право: проф. Олег Семенюк (ректор), проф. Олександр Білоус (Кіровоград, Україна), проф. Клаус-Дірк Шмітц (Кельн, Німеччина), проф. Артур Творек (Вроцлав, Польща), проф. Люк ван Дорслар (Левен, Бельгія), доц. Алла Міщенко (Кіровоград, Україна).

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Енциклопедія перекладознавства: у 4 т. Т.1: пер. з англ. / за ред. Іва Гамб'є та Люка ван Дорслара; за заг. ред.: О.А.Кальниченка та Л.М.Черноватого. – Вінниця: Нова книга, 2020. – 552 с. (Серія UTTU Series).
2. Енциклопедія перекладознавства: у 4 т. Т.2 : пер. з англ. / за ред. Іва Гамб'є та Люка ван Дорслара; за заг. ред.: О.А.Кальниченка та Л.М.Черноватого. – Вінниця: Нова книга, 2020. – 276 с. (Серія UTTU Series).
3. Кияк Т.Р., Науменко А.М., Огуй О.Д. Перекладознавство (німецько-український напрям): підручник для студентів вищ. навч. закл./ Т.Р.Кияк, А.М.Науменко, О.Д.Огуй. – 3-є вид., доп. і перероб. – Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2014. – 640 с.
4. Олександр Чередниченко. Переклад – Культура – Ідентичність. – К.: Видавець Заславський О.Ю., 2017. – 224 с.

5. Chalvin, Antoine, Lange, Anne et Monticelli, Daniele (eds.) (2011) : *Between Cultures and Texts/Entre les cultures et les textes. Itineraries in Translation History/Itinéraires en histoire de la traduction*. Frankfurt am Main : Peter Lang, 320 p.
6. GAMBIER, Yves & Luc VAN DOORSLAER, eds. *Handbook of Translation Studies: Volume 1(2010), Volume 2 (2011), Volume 3 (2012), Volume 4 (2013)*. Amsterdam: John Benjamins.
7. KITTEL, Harald, Armin P. FRANK, Norbert GREINER, Theo HERMANS, Werner ROLLER, Jose LAMBERT & Fritz PAUL, eds. 2004. *Übersetzung - Translation - Traduction. Ein internationales Handbuch zur Übersetzungsforschung - An international encyclopedia of translation studies - Encyclopedie internationale de la recherche sur la traduction: 1-3 Volumes*. Berlin: de Gruyter. 2004 - 2011.
8. Mary SNELL-HORNBY, Hanns G. HÖNIG, Paul KUSSMAUL, Peter A. SCHMITT (Hrsg.). 2006. *Handbuch Translation*. Tübingen: Stauffenburg Verlag Brigitte Narr GmbH.

REFERENCES

1. Entsyklopediia perekladoznavstva (2020): u 4 t. T.1 [Handbook of Translation Studies in 4 volumes. Volume 1]: Yves Gambier, Luc van Doorslaer ; Ukrainian tr. ed. by Oleksandr Kalnychenko, Leonid Chernovatyi. – Vinnytsia: Nova knyha, 552 p. (Series UTTU Series).
2. Entsyklopediia perekladoznavstva (2020): u 4 t. T.2 [Handbook of Translation Studies in 4 volumes. Volume 2]: Yves Gambier, Luc van Doorslaer ; Ukrainian tr. ed. by Oleksandr Kalnychenko, Leonid Chernovatyi. – Vinnytsia: Nova knyha, 276 p. (Series UTTU Series).
3. Kyiak, T., Naumenko, A., Ohui, O. (2014). *Translation studies (German-Ukrainian): A textbook for university students. 3rd edition, supplemented and modified / Перекладознавство (німецько-український напрям): підручник для студентів вищ. навч. закл. 3-є вид., доп. і перероб.*, Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 640 с.
4. Cherednychenko, O. (2017). *Translation – Culture – Identity / Переклад – Культура – Ідентичність*. Київ: Видавець Заславський О.Ю., 224 с.
5. Chalvin, Antoine, Lange, Anne et Monticelli, Daniele (eds.) (2011) : *Between Cultures and Texts/Entre les cultures et les textes. Itineraries in Translation History/Itinéraires en histoire de la traduction*. Frankfurt am Main : Peter Lang, 320 p.
6. GAMBIER, Yves & Luc VAN DOORSLAER, eds. *Handbook of Translation Studies: Volume 1(2010), Volume 2 (2011), Volume 3 (2012), Volume 4 (2013)*. Amsterdam: John Benjamins.
7. KITTEL, Harald, Armin P. FRANK, Norbert GREINER, Theo HERMANS, Werner ROLLER, Jose LAMBERT & Fritz PAUL, eds. (2004–2011). *Übersetzung – Translation – Traduction. Ein internationales Handbuch zur Übersetzungsforschung - An international encyclopedia of translation studies - Encyclopedie internationale de la recherche sur la traduction: 1-3 Volumes*. Berlin: de Gruyter.
8. Mary SNELL-HORNBY, Hanns G. HÖNIG, Paul KUSSMAUL, Peter A. SCHMITT (Hrsg.), (2006). *Handbuch Translation*. Tübingen: Stauffenburg Verlag Brigitte Narr GmbH.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Олександр Білоус – кандидат філологічних наук, професор, професор кафедри перекладу, прикладної та загальної лінгвістики, декан факультету іноземних мов Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, місто Кропивницький. Заслужений працівник освіти України.

Наукові інтереси: семантико-стилістичний аналіз художніх творів, теорія і практика перекладу германських мов.

Ольга Білоус – старший викладач кафедри перекладу, прикладної та загальної лінгвістики Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, місто Кропивницький.

Наукові інтереси: українсько-німецькі міжлітературні зв'язки, теорія і практика перекладу германських мов.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Oleksandr Bilous – Doktor of Philosophy (Ph.D.), Full Professor, Professor at the Chair of Translation, Applied and General Linguistics, Dean of the School of Foreign Languages of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University in Kropyvnytskyi, Honoured Educator of Ukraine.

Scientific interests: semantic and stylistic analysis of fiction texts, theory and practice of translation of Germanic languages.

Olha Bilous – Senior Lecturer at the Chair of Translation, Applied and General Linguistics of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University in Kropyvnytskyi.

Scientific interests: German-Ukrainian interliterary relations, theory and practice of translation of Germanic languages.